Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237, 4-0807
УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 193. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 7-го ЖОВТНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 7, 1954. No. 193. VOL. LXI.

ОСЯГНЕНО ПОРОЗУМІННЯ В СПРАВІ СТРАЙКУ В НЮ ЙОРКУ

ПОРТОВІ ВАНТАЖНИКИ ВЕРНУТЬСЯ ДО ПРАЦІ ПІСЛЯ РЕКОРДОВОГО КОРОТКОГО СТРАЙКУ, ЩО ТРИВАВ ОДИН ДЕНЬ

Ню Йорк, Н. И. — Представники Міжнародних Портових Вантажників і корабельних підприємців дійшли до порозуміння в справі страйку вже в першому його дні, і вантажники мають почати працю, як тільки схвалить умови порозуміння їхня 170-членна Комісія платень, яка має зібратися в 11 годині перед полуднем 6 жовтня. Але організатор робітничої спілки Томас Глісон заявив, що деякі вантажники вже пішли до праці, не чекаючи на вислід ухвали комісії. Таким чином цей новий страйк в Ню Йорку і в сусідніх портах (Гобокені, Брукліні, Джерзі Ситі і Нюарку) закінчився в рекордовому реченці. До осягнення порозуміння причинилася погроза голови Міжнародних Портових Вантажників Вільяма В. Бредлі, який заявив був, що страйк може поширитися на всі порти на Східньому узбережжі від Портленду до Вірджінії. Посідавчу ролю відограли також федеральні й міські посередники, які впливали в тому дусі, щоб страйк найшвидше закінчити. Робітники здобули те, що корабельні підприємці негайно виплатять їм 4,000,000 долярів підвишки платні, по 8 центів на годину, з важністю від 1 жовтня 1953. Також прийшло до порозуміння в справі 2-центової підвишки, яку мають платити підприємці на доброботні фонди робітників. Підприємці погодилися прихильніше трактувати справу вплати на добродійні робітничі фонди в майбутньому контракті, який мають незабаром заключити, бо від 1 жовтня 1953 року не було важного контракту внаслідок того, що йшла боротьба між двома конкуренційними робітничими організаціями, хто має право заключати контракт з підприємцями. Але в порозумінні є відкриті двері до нового страйку за 45 днів від тепер, якщо не буде заключений новий контракт впродовж цього терміну. В тому часі будуть йти переговори про новий контракт, який має мати важність на два роки. Але і представники корабельних фірм і робітництва висловили надію, що не буде потреби починати новий страйк, бо обидві сторони хотіли б стабілізації відносин в портах Нюйоркської метрополії, бо корабельні фірми бояться причалювати до Ню Йорку внаслідок непевних відносин серед портових вантажників. Причиною страйку було те, що підприємці не погоджувались виплатити вантажникам залеглі гроші внаслідок ретроактивної підвишки платні, бо боялися, щоб ці гроші не пішли на допомогу робітникам для підтримки довшого страйку. Тепер цю перешкоду усунено, і прийшло до швидкого закінчення страйку.

Тисячі маршуватимуть до Вашингтону в обороні МекКарті

Балтімор, Меріленд. — Нюйоркський рабін Бенджемін Шульц заявив на обіді в честь Роя М. Кона в Балтіморі, що тисячі прихильників Джозефа МекКарті 10 листопада прибудуть до Вашингтону, щоб домагатися скасування резолюції про догану для сенатора з Висконсину. 8 листопада має зібратися Сенат, щоб вирішити справу догани для МекКарті, яку вирішила окрема Сенатська Комісія. Рабін Шульц є головою Американської Жидівської Протикомуністичної Ліги і координатором Нюйоркського Об'єднаного Протикомуністичного Комітету. Тисячі прихильників сен. МекКарті прибудуть до Вашингтону 10 листопада, а 11 листопада ввечері зійдуться на збори, на яких домагатимуться унеfísважнення резолюції про догану МекКарті. Делегати відвідають також своїх сенаторів і проситимуть їх голосувати за відкинення резолюції про догану.

Гісс вийде з тюрми 27 листопада

Вашингтон. — З департаменту справедливости повідомляють, що 49-річний Олджер Гісс залишить тюрму в Луїсбурґу, Па. 27 листопада 1954 року, відсидівши в ній три роки і 8 місяців з п'яти років, які мав відсидіти згідно з засудом за кривоприсягу. Гісса не могли судити за те, що він передав секретні документи совєтським шпигунам, бо ця справа була вже задавнена. Урядовці федеральної в'язниці кажуть, що Гісс — „зразковий в'язень". Коли його звільнять з тюрми, він дістане 30 долярів, одежу і безплатний залізничий квиток додому. А проте гадають, що він не скористає з цих дарунків, бо по нього приїде з Ню Йорку його дружина, можливо з його братом, адвокатом із Вашингтону, який працює в тій самій адвокатській фірмі, де давніше працював бувший державний секретар — Дін Дж. Ачесон.

В АМЕРИЦІ

● **Герберт Гувер, молод.**, син бувшого президента Герберта Гувера, старшого, склав присягу як державний підсекретар. Він має 51 рік, а його батько, який був присутній при церемонії, має 80 років. Присягу відібрав державний секретар Джан Фостер Доллес, підкресливши при цьому родинні традиції Гуверів і здібності молодшого Гувера.

● **Секретар оборони Вилсон**, повідомив, що його департамент готовий підписати контракт на будову атомового літаконосця. Він сказав, що фахівці вивчають цю справу, але фльота замовить атомовий літаконосець не в найближчій будучності.

● **52-річний юґославський емігрант** Лоренц Гадершпек вже третій раз переплив Атлантик на кораблі німецької корабельної лінії, але його не хочуть впустити до ЗДА. Він прибув до ЗДА 1951 року, але два роки пізніше виїздив до Европи, щоб спровадити до ЗДА дружину і сина. В липні цього року він вернувся до ЗДА, але не мав документів, бо знищив їх або кинув у воду. Лікарі визнали його божевільним, і тепер ні одна країна не хоче його прийняти.

● **Посадник міста Ню Йорку** вітав пакистанського прем'єра в Сити Голл, а пізніше запросив його на прийняття в готелі „Валдорф-Асторія", де його офіційно вітало місто Ню Йорк. Своєю заввагою про програму дружини „Індіян" прем'єр Мохаммед Алі викликав щирий сміх усіх присутніх. Алі приїхав до ЗДА на запрошення президента Айзенгавера.

● **Виконний директор бюра** Постійної Сенатської Слідчої Підкомісії Френсес П. Карр зреґнував із свого становища. Його прізвище згадувалося під час слідства в справі конфлікту між Армією і сенатором МекКарті, хоч комісія не визнала його винним у надужитті свого становища.

● **Кінозірка Мерілин Монро** вносить прохання про розвід із своїм чоловіком Джо Ді Маджіо, мотивуючи це тим, що їхні „кар'єри не йдуть одним шляхом". Вони побралися в січні цього року, і були вже другий раз одружені. Мерілин Монро не буде просити про аліменти, а розвід дістане на основі нібито „морального знущання". Розвід вони дістануть без особливих перешкод, бо брали шлюб цивільний, а не церковний.

„УКРАЇНСЬКИЙ ВІЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ — ФОРПОСТ СВОБОДИ"

АМЕРИКАНЦІ ВИСОКО ОЦІНЮЮТЬ УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У МЮНХЕНІ

Мюнхен. — „Гніт за російських царів, продовжуваний комуністичним правлінням в Совєтському Союзі, спричинив безпосередньо постання найстаршого сьогодні в західньому світі слов'янського університету — 33-річного Українського Вільного Університету в Мюнхені" — пише офіційний орган американських збройних сил у Німеччині, „Старс енд Страйпс", у своєму числі з 27 вересня ц. р. У цілосторінковій статті п. з. „Український університет — передова стійка свободи" редактор цього часопису, Віліям Магоні, барвисто описує історію Українського Вільного Університету на тлі історії українських визвольних змагань. Нав'язуючи до заборони українського шкільництва, тим паче високого шкільництва за царських часів, автор пригадує проголошення самостійної Української Держави з вибухом революції у 1917 році, яка проте не змогла встоятись у трирічній війні проти большевиків, що на неї напали. Українські вчені, які виїхали на еміґрацію з Наддніпрянської України і з Галичини, заснували Український Вільний Університет у січні 1921 року спершу у Відні. Коли ж на території Чехословаччини, у таборі в Німецькому Яблонному, опинилась поважна частина інтернованих молодих вояків західньо-української армії, то Український Вільний Університет переніс-ся до Праги. Він користувався щирою прихильністю збоку президента ЧСР Томи Масарика, що виявилась у матеріяльній і моральній допомозі від чеської держави. Після вмаршу большевиків до ЧСР наприкінці другої світової війни, велика частина професорів УВУ і його студентів мусіли рятуватись втечею. Зустрівшись з прихильною поставою американських військових властей і баварського міністерства освіти та віровизнань — Український Вільний Університет переніс свій осідок до Мюнхену. У 1947-48 р. він нараховував 17 професорів і 500 студентів. Після масового відпливу української еміґрації в заморські країни, число студентів зменшилося до 100 в останньому семестрі, рекрутуючись з-поміж українців, поляків, німців, литовців і росіян. Ця українська висока школа утримується виключно з добровільних українських пожертв. Вона зорганізована за давнім зразком Карлового університету у Празі з двома факультетами: філософічним, що охоплює історично-філологічні науки, й правничим, що займається юридичними й економічними дисциплінами, — і стоїть на високому академічному рівні. УВУ не має американських студентів, але навідуються до нього українці з американської армії. Відвідав його також конґресмен Керстен з членами своєї Комісії, що переслухувала з Західній Німеччині свідків совєтської аґресії.

Це — короткий зміст згаданої статті, навіяної духом найбільшої пошани і прихильности до тієї української наукової станиці в Західній Европі. Американська стаття ілюстрована чотирма світлинами: на одній з них бачимо ректора УВУ проф. І. Мірчука разом з професорами Ю. Студинським і В. Орелецьким, на другій — група студентів слухає викладу проф. Ю. Студинського, на третій — проф. І. Мірчук надає ступінь почесного доктора президентові Середземноморської Академії в Палермо, князеві ді Монтереале, врешті четверта світлина є фотокопією диплому почесного докторату прав, наданого Едвардові О'Коннорові, директорові Конґресової Комісії, очолюваної Ч. Керстеном.

УКРАЇНЦІ НЕ МОЖУТЬ „ЗВИКНУТИ" ДО — ЯКУТІЇ...

„...Вони п'ють спеціяльний рід брунатної „водки", званої „мисливською водкою" і скріплюють свого духа при помочі „мисливського" пива і без нього. Пияцтво є справжньою проблемою. Бо не всі мешканці Якутської области щасливі своєю долею. Для багатьох з них це є чужа країна і вони воліли б свій рідний Київ, Одесу чи Тбілісі. Це неминучий наслідок, що коли якусь поважну частину перекидають до іншої країни, то не кожний пристосовується. Аце дуже трудно — пристосуватись до Якутії..."

Такий уступ написав кореспондент „Ню Йорк Таймсу" Г. С. Селсбері в одній кореспонденції до названого часопису з своєї подорожі по далекій сибірській країні — з Якутська. Весь цей уступ совєтська цензура скреслила йому. Тепер він наводить його, як ілюстрацію, які речі заборонено писати в Совєтському Союзі. Очевидно, що пригадувати Москві, що в Якутську живуть головно заселенці з України та що Якутія є „чужою ворожою країною" — це смертельний гріх.

Частками протону пробують лікувати пістряк

Ню Йорк, Н. И. — Голова Комісії Атомової Енерґії адмірал Луїс Л. Стравс, промовляючи на прийнятті в готелі „Плаза" в Ню Йорку, повідомив, що в Берклі в Каліфорнії уперше в історії медицини переведено пробу лікувати пістряка людини частками протону. Досі випробовувано атомову енерґію на дослідних мишах і щурах, а тепер таким „дослідним кріликом" стала безнадійно хвора на пістряка людина.

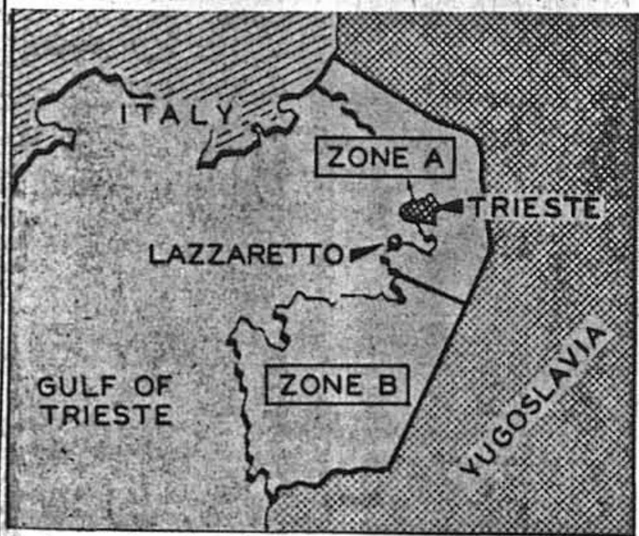
СТУДІО - ХОР „МОЛОДА УКРАЇНА" В НЮ ЙОРКУ

Студіо-Хор „Молода Україна" під диригентурою Ігоря Соневицького, що успішно задебютував дня 19 вересня 1954 р. на протестаційній маніфестації проти московського імперіялізму в Мангеттен Сентер в Ню Йорку.

ІТАЛІЯ Й ЮҐОСЛАВІЯ ПІДПИСАЛИ ПОРОЗУМІННЯ В СПРАВІ ТРІЄСТУ

ЗДА І БРИТАНІЯ ҐАРАНТУЮТЬ ДОГОВІР; УСІ ВДОВОЛЕНІ ЗА ВИЇМКОМ СОВЄТІВ

Зони т. зв. вільної території Трієсту, в справі яких підписано італійсько-юґославське „меморандум порозуміння". Згідно з цим порозумінням, Італія дістане зону А, що має приблизно 86 квадратних миль та 300,000 населення і включає місто і порт Трієст. Юґославія дістає зону Б, що охоплює 119 квадратних миль і 75,000 населення.

Лондон. — У вівторок 5-го жовтня ц. р. підписано в Лондоні „меморандум порозуміння", яке закінчує 9-річний спір поміж Італією і Юґославією за Трієст. У тому порозумінні обидві держави погодились на поділ спірного обширу поміж Італією і Юґославією, з тим, що місто і порт Трієсту, положені в т. зв. зоні А, яка стоїть під військовою окупацією Англії й ЗДА, переходять під суверенну адміністрацію Італії, а решта Трієстського обширу, з краю Істрія, що становить зону Б і вже знаходиться під адміністрацією Юґославії, залишається при ній. Юґославія дістає право свобідного користування портом Трієсту. Маленька частинка зони А, а саме оселя Ляцаретто й довкільні присілки із населенням коло 4,000 душ, переходить до Юґославії. Обидві сторони ґарантують права італійців в Юґославії і юґослав'ян в Італії та право переселитись одних чи других під владу, під якою воліли б перебувати. В імені Юґославії й Італії підписали той документ порозуміння амбасадори названих держав в Лондоні, а поруч із ними акт порозуміння підписали також американський амбасадор в Австрії Томпсон та англійський асистент державного підсекретаря Гаррісон. Ці два останні дипломати були англо-американськими посередниками у тому затяжному спорі, особливо впродовж останніх 8-ми місяців, коли то Юґославія загрозила була війною, якщо Англія й Америка виконають своє рішення передати зону А італійцям. Тому теперішнє порозуміння вважається великою перемогою англо-американської дипломатії, яка терпеливими переговорами і переконуванням обох сторін перебороли давню сусідську ворожнечу між італійцями та сербами, хорватами й словінцями. На бенкеті, що його англійський уряд уладив з цього приводу, випито тост на честь „кращого зрозуміння" між Італією і Юґославією і це вважається заповіддю тіснішої політичної, військової, культурної й економічної співпраці обох країн. Надзвичайне вдоволення панує у західніх військових колах, тому, що Італія і два східні сусіди Юґославії — Греція і Туреччина — є членами НАТО, а Юґославія має з двома останніми названими державами спільний військово - політичний т. зв. балканський союз, ворожнеча ж між Італією і Юґославією грозила спаралізуванням всього того південно - европейського оборонного фронту. Тепер відкрилась дорога для повної координації військової оборони Південної Европи та Близького Сходу перед совєтською аґресією. Тому це порозуміння є новим ударом для СССР — стверджують коментарі західньої преси.

Відгук італійсько-юґославського порозуміння в Римі й Беоґраді

Рим. — Прем'єр Шельба повідомив італійський сенат на його надзвичайному засіданні про підписане в Лондоні порозуміння з Юґославією в справі Трієсту. У дипломатичній льожі були амбасадори ЗДА й Великої Британії та навіть амбасадор СССР Боґомолов. Італійський сенат прийняв з вдоволенням до відома заяву прем'єра, хоч і без ентузіязму. Сам Шельба признав, що він з „боєм" мусів погодитись на відступлення Юґославії зони Б обширу Трієсту, який в цілості належав до Італії між двома світовими війнами, але не вважав — мовляв — за можливе перейняти на себе історичну відповідальність за далекосяжні наслідки, коли б був зірвав переговори. Італійський президент Інавді поґратулював прем'єрові Шельбі з приводу його успіху й цивільної відваги піти на той компроміс. У самому Трієсті-місті італійці уладили спонтанну маніфестацію, вивішуючи прапори на будинку міської управи й всіх домах, здебільша італійських. У Беоґраді прийнято вістку про закінчення спору з Італією також спокійно і вдоволено. Австрійський уряд невдоволений, бо волів — за словами віцеканцлера Шерфа — щоб Трієст був вільним містом і вільним портом, з більшими полекшами для австрійської торгівлі. Дуже вдоволені є Вашинґтон і Лондон: ця нова догода є новим скріпленням Заходу.

Москва вбачає в Лондонському договорі небезпеку війни

Москва. — У черговій статті проти Лондонської конференції московська „Правда" називає вислідн цієї конференції „найповажнішою загрозою для безпеки і незалежности европейських країн". „Нема сумніву — твердить „Правда" — що ані зазначена у Лондонському договорі „контроля" над станом німецької армії, ані „ґарантії" щодо встановлення певних вузьких військових груп, не зупинять німецького мілітаризму, якому Лондонський договір дає вільну руку". Московська „Правда" говорить про німецький імперіялізм і мілітаризм, як про реальні чинники, які перемогли на Лондонській конференції. Статті „Правди" мають — коментує їх західня преса — очевидну ціль застрашити французький і може й інші парляменти перед ратифікуванням Лондонського договору.

ЗДА замовляють масово зброю в Західній Европі

Париж. — Уряд З'єдинених Держав замовив в західньо-европейських фабриках у минулому бюджетовому році, який скінчився 30 червня, різного роду зброї на загальну суму $612,050,000. Ці замовлення зроблено в рямцях пляну фінансової допомоги західнім країнам, узгідненому з пляном скріплення збройної сили різних країн. Таким чином, хоч частина цієї зброї була призначена для американської армії, проте більшість її залишиться в Европі. для европейських армій. В американських магазинах зброї на европейському терені є теж зброя і амуніція, призначені для створення 12 західньо-німецьких дивізій згідно з колишнім пактом Европейської Оборонної Спільноти й останніми постановами Лондонської конференції.

Переведено поліційну ревізію в комуністичній ґазеті

Париж. — У зв'язку з скандальною аферою комуністичного шпигуна, французького журналіста Барана, що діставав від найвищих урядовців Ради державної безпеки таємні документи, паризька поліція перевела ревізію у редакції комуністичної ґазети „Лібераcіон" і в її редактора Д'Астієра де ля Віжері. Слідство ведеться по лінії підозріння, що влада впала на слід великої шпигунської організації. На переслухання покликано лідера комуністичної партії Дюклю, а також цілий ряд найчільніших політиків і військовиків, між іншими — маршала Жуена і недавнього військового міністра генерала Кеніґа.

Мендес-Франс і Аденауер готуються звітувати парляментам

Бонн. — Французький прем'єр Мендес-Франс і західньо-німецький канцлер Аденауер стоять перед завданням в найближчому майбутньому — звітувати перед своїми парляментами про висліди Лондонської конференції і домагатися ратифікації Лондонського договору. Західньо-німецький парлямент зійдеться в цій справі негайно після виїзду турецького прем'єра Мендереса і міністра закордонних справ Копрулю, що прибули до Бонну з офіційною візитою і для переговорів політичного та економічного характеру. Аденауер зустрінеться з опозицією від соціялістів, які вбачають в Лондонському договорі загирення можливости мирного об'єднання Німеччини, бо, мовляв, Совєти тепер ніколи не погодяться на об'єднання Східньої Німеччини з Західньою, коли Західня зв'язалась цупко з Заходом і вступила до західнього військового бльоку. Знову ж Мендес-Франс хоче перед зібранням французького парляменту мати в руках ще один арґумент — згоду з Німеччиною щодо Зарщини. Тому в найближчому часі будуть відновлені переговори про Зарщину, щодо якої єдиним непорозумінням є ще питання участи Франції і Німеччини в користуванні її природними багатствами.

Відбулись збори лісників у Ню Йорку

Ню Йорк, Н. И. — 2 жовтня ц. р., в навечер'я св. Остафія, патрона українських лісників, відбулися тут, в Українському Народному Домі, річні Загальні Збори Т-ва ОБУЛІД, на яких обрано новий виділ. Збори довго старалися задержати в уряді дотеперішнього довголітнього голову інж. Богдана Лучаковського і секретаря інж. Івана Вінтоняка, які уступили на загальний жаль лісницької братії. До нового виділу були обрані: як голова, інж. Пік Пясецький, як скарбник лісн. Лев Пришляк, як секретар інж. Роман Кобринський та як члени „без теки" надлісничий Григор Маслівець і надлісн. Остап Бачинський. По зборах відбулася лісницька вечірка, яка в веселому і дружньому настрої протяглася до 4 год. ранку. (М.Н.)

Д-р В. Стефурак пожертвував $1,000 на дім Української Культури

Ню Йорк, Н. И. — Меценати серед українців усе ж таки ще не перевелись: з канцелярії НТШ в Ню Йорку повідомлено, що д-р Василь Стефурак з Шікаґо, разом із своєю дружиною, пожертвував тисячу долярів на перебудову Дому Української Культури. Після покійного Семена Угорчака та після Якова Удича, д-р Стефурак — це вже третій член-основник Дому Української Культури. Щедра пожертва д-ра Стефурака багато допоможе сплатити зобов'язання, що їх перебрало Наукове Товариство ім. Шевченка у зв'язку з купном та перебудовою дому.

В СВІТІ

● **Французького прем'єра** Мендес-Франса вибрали 11-й раз впродовж 17-ти років головою ради в департаменті (дистрикті) Ль'Ер у Франції. Він є членом цієї ради від 1937 року, живучи на терені згаданого департаменту (територіяльно - адміністраційної одиниці у Франції), у місті Лювієр, звідки також є послом у паризькому парляменті.

● **Герберт Моррісон**, колишній міністер внутрішніх, а потім закордонних справ в уряді Партії Праці в Англії, виїхав до ЗДА, щоб виголосити тут низку доповідей. Його ціллю є цими доповідями розвіяти американські настрої проти названої англійської соціялістичної партії з її вихилясами в сторону комуністичних держав.

● **Віяя Лакшмі Пандіт**, яка є рідною сестрою теперішнього прем'єра Індії Пандіт Неру, а в попередній 8-ій сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй була її президенткою, призначено першим високим комісаром Індії в Лондоні з одночасною функцією амбасадора в Ірляндії.

● **В минулу суботу** 65 арабських націоналістів - терористів згинули або були ранені в сутичці з французьким військом недалеко Сіді Бу Сід в центральній Тунісії. 19 вбитих араби залишили на місці битви, а решту встигли забрати з бойовища.

● **Міська рада** Західнього Берліну вирішила допустити до участи у міських західньо-берлінських виборах в дні 5-го грудня ц. р. також комуністів. Комуністична партія виступає під фірмою „Соціялістичної Партії Єдности".

● **У Східній Німеччині** арештовано в серпні цього року 547 осіб під закидом шпигунської й диверсійної роботи на користь ЗДА. Це — остання офіційна цифра, проголошена східньо-німецькою владою. У 27-ох аґентів, мовляв, знайдено радіовисильні апарати американського виробу. Ці арешти — пишуть часописи — переведено внаслідок видачі комуністам списків совєтським шпигуном, бувшим головою західньо-німецького уряду безпеки, д-ром Йоном.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	One year	$10.00
На три місяці	2.75	Six months	5.25
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six Months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КРЕМЛІВСЬКИЙ СТРАХ

Найсильніше відгукнулася на Лондонську конференцію таки Москва. Коли в демократичних країнах підкреслюють велику вагу порозуміння представників дев'яти західніх держав у справі озброєння Німеччині та допущення її до Північно-Атлантійської Організації, то одночасно підніmають теж і великі перешкоди, які ще треба перемогти, головно в Парижі та в Бонні, і між якими перше місце займає порозуміння в справі Зарської области. Та для Москви оці різні перешкоди начебто не існують. Вона рахується уже з тим, що Лондонська конференція усамостійнила та озброїла Західню Німеччину, а тим самим залишається дуже мало часу на таку акцію, яка б до цього не допустила. Отже треба ширити в першу чергу переполох у Франції, рахуючи на її традиційний страх перед німецьким мілітаризмом; треба лякати німців втратою надії на об'єднання Німеччини; а цілий світ треба лякати — новою війною.

Так ми розуміємо відозву Кремлю до всіх комуністів у світі, передану через московське радіо, щоб негайно почати кампанію, звернену проти лондонської угоди. В очах Москви лондонський договір — це війна, і то війна проти Совєтів. Тому кремлівський апель звернений до всіх „суспільних сил, що є за мир". В розумінні совєтського лексикону такими силами є комуністи, а слово Москви це для них наказ. Таку гостру реакцію збоку Кремлю можна собі пояснити тільки тим, що лондонська конференція була для нього справжнім ударом. Кремль знає, що справа озброєння Західньої Німеччини стала популярною головно тому, що „німці дадуть собі раду з Москвою". Це є те, про що голосно не говорили і ясно не писали, але що було на думці в багатьох, затривожених поступом кремлівської аґресії в Европі й зростом комуністичних впливів у таких західніх країнах, як Франція та Італія. Москва знає з досвіду, що значить для неї озброєна Німеччина. Знає це добре й Захід, і тому саме пороблено в Лондоні різні застереження проти насильної злуки Німеччини з Австрією, чи насильного звороту Німеччині тих земель, що їх забрала по другій світовій війні Польща. Проте повної забезпеки нема і страх перед новою і озброєною Німеччиною є не тільки у Франції, але й в Англії та Америці. Тільки що страх перед новою Німеччиною менший, як перед совєтською загрозою. Це певне, що Захід не був би спішився з повною суверенністю Західньої Німеччини та її озброєнням, коли б не московська загроза. Німеччина була б бодай на довший час невтралізована. Москва інакше плянувала. Вона була переконана, що розгромлена й слаба Німеччина, серед руїн та нужди шукатиме порятунку в кремлівських диктаторів і стане, скорше чи пізніше, її сателітом. Цього вона ще й нині не зреклася, хоч в нужді є тільки Східня Німеччина, яка перебуває під совєтською окупацією, бо Західня Німеччина прямо процвітає в порівнянні з іншими західньо-европейськими країнами. В таких обставинах Москва спекулює найбільше на німецькій „соборності" й „миролюбності", вдаючи, що вона є за злуку обидвох частин Німеччини і за те, щоб не втягати її в ніяку війну.

Лондонський договір розвіяв також надії Москви на Францію з її сильною комуністичною партією. Кремль вживав останнім часом усіх засобів, щоб відтягнути Францію від Америки. Можна сказати, що якийсь час це йому вдавалось, але в Лондоні й тому прийшов кінець. До того ж в Лондоні затіснився сильно англійсько-французький зв'язок, який є ще найпевнішою ґарантією перед новою Німеччиною, коли б вона захотіла вертатись до давнього мілітаризму. Якраз у Лондоні зрозуміли, як Аденауер, так і Мендес-Франс, що між ними є спірні справи, які найскорше й найлегше можна полагоджувати в безпосередньому контакті між Парижем і Бонном, не втягуючи до цих справ нікого третього. А тим третім могла бути Америка, а могли бути й Совєти, залежно від обставин. Це теж не до вподоби Кремлеві.

Отже є Кремлеві проти чого протестувати і що валити. Сам він цього вдіяти не може, тому й апелює до комуністів у світі, щоб допомогли. Треба тепер надіятись, що й в Америці почнеться якась нова комуністична акція — „за мир" і „проти війни".

РОБІТНИК І ЮНІЯ В НОВІЙ ДОБІ

Американські професійні спілки, відомі під популярною назвою робітничих „юній" незвичайно присмиріли за часів теперішньої республіканської адміністрації. Це може завважити кожен, хто мав нагоду слідити рухливість юній за попередньої, демократичної адміністрації, яка, на підставі загально вкоріненого переконання, виходила переможно при виборах, дякуючи між іншим силі юній. Якщо такий був справжній стан у цілій країні, то треба заключати, що робітники, зорганізовані в юніях, не послухали своїх провідників і при останніх виборах віддали свої голоси за республіканських кандидатів.

Американська Федерація Праці, вітаючи недавно на своїй конвенції в Каліфорнії президента Айзенгавера, улаштувала йому гомінку овацію, одначе після того, як він залишив конвенційну залю, дуже різко натаврувала його за недотримання обіцянок у справі зміни теперішнього федерального робітничого закону, відомого під назвою „закону Тефта-Гартлі", схваленого за часів хвилевої республіканської більшости у Конґресі в 1947 р. Цей закон прийшов на місце закону Ваґнера з 1935 р., який перший раз в Америці давав однакове право робітникам у всіх стейтах організуватися в юнії. Тому цей закон вважає дехто за „велику хартію" американського робітництва.

Становище Американської Федерації Праці, висловлене після появи президента на конвенції, характеристичне для американських стосунків тим, що ця федерація, не зважаючи на опозицію до теперішньої адміністрації, не ставиться вороже до особи президента, який очолює адміністрацію, що не йде на руку зорганізованому в юніях робітництву.

Одначе інакше треба розцінювати становище юнії, відомої під назвою „Сполучені Електричні, Радієві й Машинові Робітники Америки" (незалежні), або коротко: „Юнія Електричних Робітників", яка ще недавно становила потугу в робітничому житті тим, що була репрезентативною організацією електричних робітників, з силою понад 300,000 членів. Вона була членом робітничої централі, відомої як „Конґрес Індустріяльних Організацій" (в скороченні КІО). Тому, що керівництво цієї юнії захопили особи, яким закидають приналежність до комуністичної партії, КІО відсунув її з складу „своїх" юній і зорганізував нову юнію електричних робітників, що вважається за льояльну до самої країни і до засад, на яких опертий увесь її суспільний лад.

Не зважаючи на це, відсунена з централі юнія веде далі свою працю, а на скликаній попереднього тижня річній конвенції в Ню Йорку вийшла з домаганням 30-годин праці на тиждень, з затриманням повної дотеперішньої платні, на місце дотеперішнього 40-годинного тижня праці. Резолюція, ухвалена 700 делеґатами цієї лівої юнії, звучить:

„Коротший час тижневої праці без обниження платні становить денний порядок нашої країни... Друга промислова революція в продукційній техніці... і можливість використання атомової сили робить скорочений тиждень праці економічною необхідністю". У дальшій частині резолюція висловлює обурення на адресу керівників підприємств, приписуючи їм відповідальність за економічний занепад країни.

Якщо б ліва електрична юнія не була натаврована як комуністична, отже як така, що підтримує ворога Америки з метою знищення нашої країни, то тоді можна б поважно застановитися над змістом цієї резолюції. Одначе в часах, коли американський уряд мусить асиґнувати більйони долярів на оборону країни й вільного світу від комуністів, годі приписувати електричній юнії благородні наміри, і тому треба цю справу розглянути ще з іншого боку.

Не можна заперечувати факту, що поодинокі промислові підприємства в Америці зазнають депресії, внаслідок чого поширюється безробіття. У східніх стейтах, відомих під назвою „Стейтів Нової Англії", деякі текстильні фабрики мусіли обмежити свою продукцію, а деяким навіть загрожувало банкрутство. Серед робітників, зорганізованих в юніях, постало обурення не проти підприємців, а проти самих юній, які почали погрожувати страйками. Робітники-члени зрозуміли залежність свого особистого добробуту від існування підприємства і заявили охоту допомогти підприємцям у їхній скруті тим, що погодилися дати особисті позички. Це врятувало підприємства і працю. В інших фабриках робітники погодилися на знижку платень, щоб тільки втримати себе при праці.

З уваги на таку несподівану зміну наставлення робітників, виринуло між ними питання: „Пощо, на ділі, існують юнії?" Цю справу заторкує між іншим Теодор В. Пурсел, у книжці „Робітник відкриває свій ум про компанію", що вийшла з Гарвард Юніверситі Пресс, у Кембриджі, Масс. За статистикою відповідей на питання, призбираних між 6,000 робітниками в підприємствах Свифта, що займаються пакуванням м'ясних виробів, професор Пурцел твердить, що робітники не вважають юнію за необхідну для свого добробуту. Одначе з уваги на те, що робітник, як одиниця, не має часу й спроможности вести боротьбу за себе, він передає свої права юнії, в повному довір'ї, що юнія заступить сумлінно його інтереси і піднесе його особисту гідність як наємця. З уваги на таке довір'я буває не раз, що ледве десять відсотків загалу членства бере участь у дискусіях і зібраннях.

Цю слабу сторінку відношення робітників до юній використали незвичайно зручно комуністи, які прикинулись оборонцями робітничих інтересів. Коли тепер приходить час опам'ятання, реформа юній стає необхідною. Одначе реформу треба почати від зміни в організаціях юнійних відділів, де члени мусять добре попрацювати над характером і переконанням своїх делеґатів у кандидати на юнійних урядовців.

53-й КОНҐРЕС ПАРТІЇ ПРАЦІ

(Допис із Британії)

Щороку Британська Партія Праці відбуває свій Конґрес. На цих конгресах Екзекутивний Комітет Партії подає делеґатам звідомлення про свою працю, члени Конґресу ведуть дискусії про провідні лінії політики партії і Конґрес більшістю голосів ухвалює резолюції. Цього року Конґрес Партії Праці відбувався в місті Скарборо, від 27 вересня до 1 жовтня. Тому що Партія Праці своїм числом найбільша в цій країні і може, в разі успіху на виборах до парляменту, стати партією урядовою, до Конґресу цієї партії прислухався весь світ.

Британська Партія Праці складається з трьох головних елементів: 1) Фактична Партія Праці, як організація суто політична, до якої вступають члени індивідуально, визнаючи соціялістичну програму, 2) Кооперативний Рух і 3) Професійний Робітничий Рух. Є певні великі вигоди в цьому різноманітному складі Партії Праці. Бо Партія Праці в своїх діях і заявах не виходить із соціялістичної теорії, а щороку встановлює нові завдання, які ухвалює Конґрес і яку може прийняти широка маса людей, незалежно від того, чи ті виборці вірують у соціялізм, як остаточну ціль Партії, чи ні. Ті, що голосують за програму Партії Праці, не мусять бути переконаними соціялістами: вони йдуть за практичними домаганнями партії, які приймають, скажім у цім році, бо ці домагання відповідають інтересам цих виборців. До кооперативних організацій і до професійних спілок належать люди не однакових політичних поглядів. Фактично, дуже велика частина членів професійних робітничих спілок не може бути названа соціялістичною, і ці члени професійних спілок при виборах голосують не на кандидатів Партії Праці. Однак вплив Партії Праці в професійних організаціях рішальний, і кожний член професійної спілки знає, що частина тої суми, яку він платить до каси професійної організації, відчисляється на потреби Партії Праці. Тому Партія Праці може здобувати значні фінансові засоби на свою організаційну діяльність і може впливати на маси своїм апаратом.

Однак така форма організації має в собі також значні невигоди. Тому що велика частина членів професійних спілок ставиться формально-байдуже до діяльности своїх організацій, не ходить на зібрання, в деяких професійних організаціях могли пролізти в провід замасковані або навіть явні комуністи (Професійна Спілка Залізничників, С-ка Електротехнічних Робітників і ін.). Ці спілки висилають на Конґрес Партії Праці людей, які не ховають своїх симпатій до комуністичних держав (Росії, Китаю і т. д.). І підривна робота замаскованих або явних комуністів виявилася на конґресі Партії Праці в Скарборо.

Ще ніколи в історії робітничого руху в Британії не було такого гострого напруження між більшістю Партії, яку репрезентують Етлі і Моррісон, з меншістю, що її провідником є посол Беван. Його колеґи, члени парляменту, як Гаролд Вилсон, Мікардо, Драйберґ і ін., називають себе „лівими" і вважають, що провід Партії Праці мало чим відрізняється від Консервативної Партії. Цим людям уявляється, що між комуністичними державами і вільним світом може бути успішна співпраця і що головною перешкодою для „співжиття" є — З'єдинені Держави Америки... Ці „лівакі" не хочуть бачити могутнього збросння Совєтського Бльоку. Вони уважають, що створення армії в Західній Німеччині небезпечне в першу чергу для західніх демократій, бо, мовляв, тоді відновиться німецький мілітаризм, що приведе до нової світової війни.

Ця пропаґанда ведеться „беваністами" вже не один рік, однак більшість Партії Праці відкидає ідеї „лівих". Іменем проводу Партії промовляли на Конґресі в Скарборо Берк, Етлі, Моррісон. Беван та інші не мали можливости виступити на конґресі з трибуни, іменем проводу, хоч беванівці мають своїх членів в Екзекутивнім комітеті Партії. Однак Беванова група мала надію, що пройде на Конґресі Партії її резолюція проти озброєння Західньої Німеччини. Мавши своїми спільниками голоси професійних спілок, що є під впливом комуністів, Беван та його приятелі були певні своєї перемоги. Але для цієї групи настала неприємна несподіванка. Якраз із рядів цієї „лівої" групи вийшов критик, який мав голос на Конґресі, проти політики Бевана. Це був молодий посол Доннеллі. Перед Конґресом він побував у Польщі і в інших сателітських країнах. Його пригнобила дійсність під комуністичною тиранією, особливо ж мілітарна підготова. Спротив озброєнню Західньої Німеччини в цих обставинах п. Донеллі назвав безумством. Показуючи пальцем на свого недавнього шефа — Бевана — Донеллі сказав:

„Деякі люди будуть нести тяжку відповідальність перед історією".

При цих словах зчинилася буря. Промовцеві опозиція не давала криком говорити. Однак порядок був відновлений. Конґрес більшістю 300,000 голосів ухвалив піддержувати збросння Західньої Німеччини. Другу поразку Беван потерпів при виборі скарбника Партії, бо вибрано представника більшости — Гейтскелла.

Таким чином Беван, який сам був вийшов із Екзекутивного Комітету і хотів стати знову його членом через посаду скарбника, опинився поза проводом Партії Праці.

На Конґресі чути було голоси, що Беван хоче викликати розлам у Партії Праці, створити свою „революційну" фракцію. Моррісон закинув беванівцям, що їх тактика може допомогти консервативній партії виграти нові вибори. Беванівці твердили противне.

Треба зазначити, що велику ролю в Партії грає авторитет заслужених діячів — Етлі, Моррісона, Берка і ін. Але ці провідники вже старі віком і не знати, як довго їм буде служити здоров'я. Беванівці не перестануть боротися за свою „ліву" політику, яка межує з політичною сліпотою, що її використовує московська аґентура.

П. А.

О. Сип

СИТИЗЕНІЯДА

(Фейлетон)

Ви добре знаєте цих несамовитих студентів наших днів: вони різного роду, різного віку, і кольору політичного піднебіння.

Вечорами спудеї таємно, як масони, зникають до школи, а днями нетаємно бідкаються:

— Боже, Боже! За тиждень іспит, а я тої англійської мови й американської конституції ні в зуб...

Навіть адвокат д-р Жмурко превентивно асекурувався:

— На своєму житті я здавав чотирнадцять державних іспитів і всі здав з відзначенням. Завтра вперше я при іспиті впаду.

Та пророцтво д-ра Жмурка не сповнилося. Він блискуче склав і свій п'ятнадцятий екзамен — на громадянина Америки. Впало тільки те, що, в таких умовах, силою фактів мусіло впасти: пляшка коняку „Мартел".

Метаморфоза екзаменованих велетенська. „Перед" (екзаменом) наш брат нижчий трави — тихший води:

— Та як же його здавати, як я двох слів по-англійськи не склею?... — „Після":

— Пфі! Навіть анальфабет мусить такий екзамен здати...

Далі абсольвент запально говоритиме вам, як його цілу годину на екзамені ловили, але ні на чому не зловили; як він давав відповіді швидше, ніж йому ставили питання; як, наприкінці, він ушкварив екзамінаторові півгодинну доповідь з історії України — коли той збирався його в поляки приписати.

Звідки раптом такий приплив англійської мови в нашого неанглійського немови? — спитаєте.

Ото ж, „не дивуйте, добрії люди"! В розгарі боротьби, в екстазі віри, чи в страху такі чуда не раз трапляються. Св. Петро, як відомо, по морі твердою ходою — як ви по вільній землі Вашинґтона — ходив. Автор цих слів малим хлоп'ям тричі вищі нього ворота переплигнув, як батько за ним з києм гнався.

Отак мабуть і з нашими новоситизенами буває.

Звичайно, зараз за дверима екзамінаційної кімнати, таки на коридорі, мовні таланти в абсольвентів зникають, залишаючи їм давній засіб слів: „єс" і „но".

Щоб нічого не ховати в рукав: буває, що тут і там хтось на екзамені впаде — але це тільки виняток, що підтверджує правило. От, як та стара бабуся, яку запитано, по якому боці вона воювала б в евентуальній українсько-американській війні. Що мала казати сердега-бабуся: воювати їй по американському боці, значить, зрадити стару батьківщину — воювати ж по українському боці, значить, зрадити нову. Впала між двох сил — так би мовити.

Але повернімось до наших щасливих абсольвентів. Вони горді, так, але це чиста гордість студента. Знаменитий Еко здорово пересолив у карикатурі, що показує наших новоамериканців на голову й ніс вищими хмародера. Я в розмові з ними ствердив навпаки: Як ідеалісти (яким здобутий ідеал уже не ідеал), вони кажуть:

— Ну й що? — Хіба з того (американського) ситизенства хоч двадцять долярів у місяць капне?...

— І так штири — і так штири. Всеодно в шапі тягти треба...

Та це так собі говориться. Користі від горожанства є — і то великі. От, наприклад, їдете ви в Канаду — й уже виказки ділівської не показуєте.

— Американ ситизен? — спитає кордонний службовик.

— Є! — відказуєте.

— З уродження?

— Но, денатурейшин.

І службовик зараз знає, з ким діло має. Або ж посади, як от тепер у „Голосі Америки", вибухають. $4,000 — 7,000 врік, треба тільки трішки письменницького таланту й американського горожанства. А що письменницький талант у кожного з нас є (гляди торонтонську „Книгу Мистців"!) — то й справа стала тільки на горожанстві.

Або таки війна проти СССР вибухає. Хоч деякі екзамінатори й не визнають України, проте Америка таки була б у війні (принаймні з нинішньою урядовою) Україною. А тоді, значить, ви — ворожий елемент. Хіба не безглуздя, коли ви (й усі ми) завжди є, були й будемо союзний елемент?...

НОВИЙ ЕСТОНСЬКИЙ ЕМІҐРАЦІЙНИЙ ПРЕЗИДЕНТ

Спокійний, скромний працівник Раєрсонового Технічного Інституту в Торонті довідався, що його обрали екзильним президентом Естонії.

Джан Гольберґ (45 років) належав до естонського підпілля, поки був змушений втікати з Естонії перед російськими окупантами, які зайняли Естонію 1940 р. Він має перейняти президентський пост, опорожнений після смерти Альфреда Маурера (65), що недавно помер в штокгольмському шпиталі.

Рік після того, як росіяни окупували Естонію, ту країну зайняли гітлерівські армії. Але за кілька років Червона Армія вернулася знову до Естонії і перевела систематичне виселювання естонців.

Дж. Гольберґ виїхав до Німеччини, а звідтам до Швеції. До Канади він подався як „переміщена особа" (ДП) і два роки працював рубачем в околиці Вайт Рівер. В Раєрсоновому Інституті він працює вже 8 місяців. Він одружений і живе в апартаментовому помешканні в Іст Йорк — передмістя Торонта. Гольберґ не знає англійської мови.

Його попередник на пості президента був заступником предсідника естонського парляменту в останньому періоді естонської незалежности. У 1944 р. він врятувався втечею до Швеції.

„Канад. Сцена".

Г. Гайдарівський

НЕПРОШЕНИЙ ГІСТЬ

(Оповідання)

(5)

Іван намагався не слухати Гніденка, хотів бути сам з собою, зосередитись думками, але супутник штовхав його, шарпав за одежу й примушував таки слухати.

Дальні пасажири, сірі аж позеленілі від утоми й міркувань, сиділи похнюплені тихо й напружено, мов у камері перед викликом на допит. Тільки кримінальники не вщухали день і ніч, все грали, пили, лаялись і галасували. Вони були вже дома.

До вагона набилось багато нових людей, з волі, почались і нові розмови, про ціни, про крам, хвороби, про все те, що обсідає людину і вкорочує їй віку. У старенької жінки хтось витягнув з пазухи гроші. Вона банувала і крізь сльози розповідала, як їй на станції якийсь молодичок допомагав влізти у вагон і тоді, мабуть, він поцупив гроші. Слухачі співчували покривдженій жінці, скоса поглядали на переділи, де розважались блатняки, а веселим хлопцям байдуже було до баб'ячого клопоту, вони мали досить своїх справ.

Раптом серед кримінальних виникло непорозуміння, і вони почали битися. У своїх переділах їм було тісно, вони розбіглися по всьому вагону, насідали один на одного, гатили кулаками в пику, хапали з полиць скрині, клунки, валізи, все летіло на голови і здавалось, що від грюкоту, лайок, зойків і прокльонів вагон ось-ось розсиплеться на друзки.

Пасажири позбивалися купками в закутках, дехто навіть поліз під лави, і злякано й нашорошено спостерігали за баталією.

Бійка таки вщухла. Блатняки щось погаргикали й знову сіли до карт, а пасажири почали розшукувати й збирати свої речі.

— А це як тобі подобається? — з східною, уже зненавидженою Іваном усмішкою, запитав Гніденко. — Мені подобається. Так їм, шпакам, і треба, — з презирством дивився він на пасажирів, що мовчки нишпорили по вагону. — Скільки тут шпани? Півтора десятка. А цих? На порох шпану могли б стерти. Так, ні. Тремтять та очима глипають. Як у колгоспі. І як скрізь. Ех, ви, люди...

Іван промовчав. Та й що він міг сказати? Одного тільки він собі бажав, аби швидше позбутися Гніденкового товариства. Не тому, що Гніденко плеще нісенітниці, а тому, що Івана охопив такий же настрій і виникали такі ж думки і йому хотілось казати щось брутальне або посваритись із кимось. Гніденко на роз'ятрену рану сипав солі. За п'ять років ув'язнення в уяві виник світ разючого контрасту — світ дня і ночі, світла й темряви, добра і зла, свободи і неволі. Світ прикрасився. Світ перетворився на мрію. І ось він знову з'явився перед очима в усій своїй непривабливості, таким, як і був до Іванового ув'язнення, світ жорстокий, потворний, брудний і гнітючий. І сама собою прийшла думка, що нічого більш безглуздого Іван вигадати не міг, як їхати до батьків. Поки він тримається свого маршруту, то ще може почуватись певним, а варто збочити, то, як навмисне, причепиться якийсь лягавий і просто з мосту — на північ, в тайгу, доґравати на баяні. Та хоча б випадково й дістався Іван до Дніпропетровська й прийшов до батьківської хати, а там чужі люди мешкають, про Федоренків навіть не чули. Що тоді робити? Та якби й з батьками все було гаразд, то як Іван може показатися на рідній вулиці, де кожне, від старого до малого, його знає, в такому гидкому вигляді — обдертий, брудний, схудлий, ніби з хреста знятий, завошивлений. Адже Іванова мати, як і кожна мати, пишається своїми дітьми, вона певно не раз розповідала сусідкам і знайомим, що син її — інженер, працює десь на Уралі. Скільки гірких сліз виплаче мати, побачивши убогого сина. І як тяжко буде батькові дивитись на сина — каторжанина. Старий бо пишається, що має купу дітей і всіх вивів у люди. Ні, Іван не має права потикатися додому, поки себе не причепурить трохи. Треба таки їхати, куди призначено, до Прилуків з її чудовою махоркою і всіма іншими принадами.

І за те, що вимріяна воля утратила веселкові барви, зблякла, посіріла, і за те, що Іван не може їхати до рідної хати, і за обікрадену бабу, і за шаленство кримінальників, і за свій паганий настрій, за головний біль Іван сердився тільки на Гніденка, ніби цей чоловічок був втіленням зла. Іван не міг на нього ні дивитись, ні слухати і вже нічого собі не бажав, аби тільки швидше дістатись до Москви, а там якось сховається або втече.

Але Гніденко і в Москві тримався Івана так пильно, що довелось їхати й останню тисячу кілометрів разом. Він ніби випробовував Іванів терпець або божеволів. Його фіялкові губи тремтіли, тіло сіпалось, підхоплювався, сідав і все бубонів, а полові оченята визирали з-під лоба злі, як у роздратованого кнура. Його Парасочка, до якої він на початку подорожі так ніжненько промовляв, тепер перетворилась на зрадницю. Параска мало писала. Гніденкові мало переказувала грошей, а кум Федір ще й раніше залицявся до неї, тож не може бути, щоб Параска не піддалася. А голова колгоспу який! Він з'їсть Гніденка з тельбухами, знову за щось запроторить його і не на три, а на п'ять років і тоді Гніденкові жаба циці дасть. Він картав дружину, дітей, кума Федора, усіх, кого міг згадати, лаяв, погрожував і несподівано запитав Івана:

— А скажи мені, чоловіче добрий, звідки ти знаєш, що з моєї хати до мене не жінка відгукнеться, а чоловік? І басом. Не якнебудь, а басом?

Іван бачив перед собою вибалушені очі навіженої людини і на мить розгубився.

— Дятьку Гаврило, — не жартуйте зі мною, — сказав Іван, відчуваючи, що йому кров гарячою хвилею вдарила в голову.

— Ти не вибріхуйся! — аж шипів зі злости Гніденко. — Ти щось знаєш про жінку. Кажи!

Крапля слини бризнула в Іванове лице. Він схопив Гніденка за барки й пожбурив його на підлогу.

У переділі сиділо двоє людей — огрядна жінка з горбатим носом, що безупинно витягала з торби коржики й жувала, та її хирявий чоловік, що куняв. Вони трималися подалі від брудних пасажирів. І коли Іван кинув Гніденка й нагнувся зразу ж, щоб його підняти, то жінка так зарепетувала, ніби її різали. Торба впала на підлогу, коржики покотилися.

— Ґвалт! Ґвалт! Убивають.

Сонного чоловіка підкинуло на ноги, він наперед себе махав руками, мабуть думав, що хтось на нього нападає, і боронився. Позбігалися люди.

— Вони билися! — показувала жінка пухлим пальцем на брудних пасажирів.

— Громадяночко, заспокойтесь, — сказав Іван. — То вам приснилося.

— Ходімо, Борю, ходімо, — потягнула жінка свого очманілого чоловіка. — Вони й нас уб'ють.

Люди розійшлися по своїх переділах...

ДОПОМОЖІТЬ „ВЕСЕЛЦІ" ПРОЯСНИТИ ДУШУ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ! ВИШЛІТЬ НЕГАЙНО СВОЮ ДОБРОВІЛЬНУ ДОПЛАТУ ДО ПЕРЕДПЛАТИ ТА СВОЮ ПОЖЕРТВУ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"!

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою).

ПОСИЛЕНА АНТИРЕЛІГІЙНА КАМПАНІЯ В УКРАЇНІ

Як подає з Києва орган міністерства культури СССР „Советская Культура", ч. 95 з 1954 р. в останній час „пожвавилася в районах Київської области науково-атеїстична пропаґанда". В липні ц. р. в семи районних центрах і в багатьох селах прочитано понад сто лекцій на антирелігійні теми. Населення мусіло слухати м. ін. таких тем: „Про відношення комуністичної партії до релігії", „Марксизм - ленінізм про релігію", „Шляхи переборювання релігійних пережитків", „Виникнення і реакційна істота релігії", „Релігійне сектанство і його реакційна істота" та інших.

На прохання буцімто робітників поліграфічного промислу в Київському домі культури прочитано лекцію на тему „Релігійні пережитки і боротьба з ними". В „домі культури" заводу „Большевик" понад 200 робітників вислухало доповіді „Як виникла релігія і віра в Бога". Крім того в читальні бібліотеки ім. Коцюбинськго в Каґановичівському районі Києва влаштовано виставку антирелігійної літератури.

Посилення комуністичної антирелігійної пропаґанди по містах і селах України показує, що, не зважаючи на всі заходи комуністичної партії і совєтського уряду, релігія і віра в Бога залишилися живими серед широких мас населення.

В КРИВОРІЖЧИНІ ТАКОЖ

Згадана вище газета в ч. 96. з 1954 р. повідомляє з Кривого Рогу, що й там партійні і профсоюзні організації копальні ім. Каґановіча почали присвячувати багато уваги науково - атеїстичній пропаґанді серед копальняних робітників. До виголошування лекцій про „сувірря і забобони", як теж про походження релігійних свят змобілізовано не тільки партійців, але й інженерів, педагогів і лікарів. На протязі останніх місяців по копальняних цехах Криворіжчини прочитано понад 200 лекцій на антирелігійні теми.

„Релігійні пережитки" серед робітництва мусять бути дуже сильні, коли треба аж таких заходів для боротьби з ними.

ЯК ПРАЦЮЮТЬ РАЙОНОВІ ДРУКАРНІ?

Цікаву ілюстрацію совєтських порядків у районових друкарнях подає лист редакції районової газети „Нікопольська зоря" до редакції органу міністерства культури СССР „Советская культура", надрукований в 78-ому числі цього часопису.

З листа довідуємося, що нікопольська друкарня друкує дві газети — міську (щоденну) і районову. „В друкарні є лінотипи і стеоретипний цех. Не зважаючи на те, газети виходять з запізненням. В друкарні праця організована погано: лінотипи стоять без діла, змагання робітників притихло. За три роки змінилося в друкарні шість директорів і чотири технічних керівники".

„В цьому році — читаємо далі — Дніпропетровський облісполком прислав на посаду директора друкарні Ю. Пірхіна. Він досить скоро перестав приходити до друкарні, доручаючи всі справи майстрові друкарського цеху Манаї, людині, яка погано визнається в справі виробництва, а сам зайнявся особистими справами. При друкарні існував „червоний куток". Директор оглянув його і забрав собі на мешкання. Рік тому при друкарні була власна клішарня. Тепер вона замкнена: приміщення перероблено на мешкання, хемікалії і вартісне влаштування клішарні скинено до льоху".

Дописи з інших місцевостей, друковані в совєтській пресі, підтверджують, що ситуація по районових друкарнях майже скрізь така, як і в Нікополі. Цікавий теж факт, що молоді друкарі - спеціялісти тікають з районових міст до столичних, зокрема до Москви.

Вступайте в члени УНСОЮЗУ!

ДОСЯГНЕННЯ НАУКИ І ДОСВІД ДОЯРОК

Кореспондент „Сов. Культури" (ч. 95) повідомляє з Києва, що українська студія науково - популярних фільмів приготовляє низку нових фільмів, між іншими: „Багатства моря" (про рибний промисл Чорного моря, сценарій доктора біологічних наук К. Віноґрадова), „Слідами невидних ворогів" (про досягнення совєтської науки в боротьбі з мікробами), „Культура промислових сортів помідорів" та про „Передовий досвід кращих доярок України Євдокії Кириченко і Надії Реви".

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

СОН

Всіляко всілякому сниться, а мені приснилося таке:

Десь гейби іду я парком, широкою алеєю, і, втомлена, сідаю на зустрічній лавочці. Біля мене примощується знайома дівчинка, років дев'ять і починає пильно вчитуватися в якусь книжечку.

„Що це ти такого цікавого читаєш Оленко", питаю її, але школярка не помічає моїх слів. Тоді питаю вдруге і щойно за третім разом Оленка відриває очі від читання і винувато говорить:

„Вибачте мені, прошу, я так зачиталася, що й не чула ваших слів. Ось це новий дитячий журналик „Веселка". Прошу, погляньте, який гарний!"

Я взяла в руки „Веселку" і справді здивувалася. Білий, кредовий папір, що на ньому чітко відбивають великі, для дитячого ще нескладного читання — букви. Там і тут прегарні ілюстрації. Багаті заставки М. Бутовича, прекрасні лицарі в повній збруї, та ще й на конях, роботи мистця П. Андрусева. Смішні до сліз образочки Ека, що ними так багато прикрашені казки для найменших. А ось Ярослави Сурмач куций зайчик і хитра лисичка. Там і тут зрозумілі дітям ілюстрації мистців Я. Гніздовського і М. Левицького. Всі вони погодилися співпрацювати для добра дітвори.

О! а що тут? Дивлюся і не можу надивуватись. Сторінка молодих спроб. Віршики й оповідання, а до них ілюстрації роботи наших молодих учнів, мистецьких студій. Які таланти! Як гарно і як цікаво!!

Ось тут композиція п'ятнадцятилітнього музики.

Оленка не рада, що я так довго переглядаю журналик. Вона саме збиралася розв'язувати загадки, бо за найкращу розв'язку „Веселка" обіцяє помістити світлину. Чи ж не приманлива нагорода?

Дівчинка бере журналик з моїх рук і каже: „Ось це історичне оповідання читаємо в нашій школі. Воно дуже гарне і всім подобається. А ось цей віршик готуємо до Листопадового Свята. В нас кожний учень приносить „Веселку" до школи, вона не дорога, всього $2 на рік, а яка гарна, неправда ж? Пестрі окладинки журналика горіли справжніми барвами веселки...

— Кажуть, що сни часами справджуються...

Іванна Савицька.

Т-ВО УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ В АМЕРИЦІ
подає до відома, що доповідь
інж. П. Красноноса
на тему:
„Залізна та вугляна промисловість Уралу і Сибіру зі становища інтересів України",
відбудеться
в суботу, дня 9-го жовтня о год. 7-ій вечором в домівці Т-ва при 78 St. Mark's Pl. New York City.

50 ДОЛЯРІВ
передали
Українській Національній Раді
ТАРАС ОРЕЛ
та
НІНА БАЛЮРА-ЯКОВЛЕВА
з нагоди їх одруження.

ПЛАСТОВІ СТАНИЦІ НЮ ЙОРК, НЮАРК, ПАССАЙК, ДЖЕРЗІ СИТІ, ТРЕНТОН.
для унаглядненая цілорічної своєї діяльности
В ДНІ 10. ЖОВТНЯ 1954 (НЕДІЛЯ)
на фармі „ЧЕРЧЕ" біля місцевости „Горнерстови" недалеко Трентону влаштовують
ПЛАСТОВИЙ ДЕНЬ
на який щиро запрошується Шановних Батьків, Приятелів Укр. Пласту і Громадянство!

Доїзд: З місцевостей Метрополії Ню Йорк їхати в напрямі Трентону автострадою ч. 9 до Фріголд опісля дорогою ч. 537 до „Черча" (18 миль від Фріголд). По лівій стороні таблиця „Черче". На тій же стороні гостинця стоятиме пластун-інформатор.

Збірний виїзд організують Пластові Станиці з пластових домівок в дні 10.10.1954, з виїздом в год. 7 рано.

Кошти переїзду в обі сторони $2.00.

Програма:
В год. 10-ій Відчинення
В год. 10:30 Полева Служба Божа
В год. 1-4 Змаг пластових частин
В год. 4-ій Змаг у відбиванці
В год. 4-6 Звиджування учасниками і гостями пластових виставок
В год. 6-ій Ватра присвячена 35 літтю походу злучених українських армій на Київ.
В год. 7:30 Закінчення і виїзд.

Для учасників і гостей фірма: „Мета" з Джерзі Сіті приготовить теплі і зимні перекуски. — На випадок дощу Пластовий День відбудеться дня 31.10.1954.

Команда Пластового Дня.

Т-ВО УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ в АМЕРИЦІ
і Кредитова Кооператива „САМОПОМІЧ"
в Ню Йорку
запрошує заінтересованих Громадян на
ОСНОВУЮЧІ ЗБОРИ
мешканевої кооперативи,
які відбудуться
В СУБОТУ, ДНЯ 9-го ЖОВТНЯ 1954 Р.,
о годині 6-ій вечором
в домівці Кредитової Кооперативи „Самопоміч", 68 Е. 7 вул. в Ню Йорку.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ШІКАГО, ІЛЛ. — Б-во св. Стефана відд. 221, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10-го жовтня, в Домі Відділів УНС, 841 N. Western Ave., о год. 12:30 попол. Проситься всіх членів й члениць прибути на ці збори, бо є важні справи до вирішення — Т. Шпікула, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Любов" відд. 45, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 10-го жовтня. Проситься всіх заінтересованих членів прибути, приймаємо і пересилаємо жертви на „Веселку" і на „Свободу". Просимо довгуючих членів вирівняти свої залеглости. — М. Дубас, предс.; А. Гарасим, кас.; М. Сеник, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Т-во св. Володимира, відд. 130, повідомляє, що збори відбудуться в суботу, 9. жовтня, о год. 8. веч., в приміщ. Укр. Кат. Ветеранів, 33 Іст 7 вул. На збори просимо приходити всіх членів, бо є справи, які повинні всіх цікавити для добра Т-ва. Пригадуємо довгуючим членам вирівняти свій довг. — І. Малець, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ, відд. 182, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. жовтня, о год. 2-ій попол, в Парафіяльній залі, 45-47 Говп Евеню, Пассейк, Н. Дж. Просимо членів прийти на збори та вирівняти свої місячні вкладки, бо в противному разі можуть бути суспендовані. — Уряд.

СКРЕНТОН, ПА. — Т-во Над Збруча відд. 280, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10-го жовтня, о год. 2-ій попол., в Укр. Гор. Клюбі, 608 Вест Лаканванна Еве. Пригадується довгуючим членам, щоби старалися платити на час. — О. Запоточний, Р. Рубльовський.

ГЕМТРЕМК, МІШ. — Т-во ім. М. Шашкевича відд. 94, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. жовтня, о год. 2-ій попол., в залі У. Д. К. при вулиці Ґрейлінґ 2376. Проситься всіх членів прибути на збори, бо є важні справи до вирішення. — Управа.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Відд. 176 повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 10-го жовтня, о год. 7-ій веч. при 9201 Avalon Ave., в церковній залі св. Петра й Павла. З огляду на важність рішальних справ, як 60-літний Ювілей У. Н. С. присутність членів обов'язкова. Важні справи мусимо вирішити всі і кожного порада є конечна. — М. Вархолик, предс.; С. Окрух, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Т-во ім. М. Грушевського, відд. 219, повідомляє своїх членів, що чергові збори відбудуться в суботу, 9-го жовтня, о год. 7:30 веч., в церковній залі, 675 South 19th St. Просимо всіх членів явитись на збори, бо маємо важні справи до полагодження. — Уряд.

Спорт

„ЛЕВИ" — „ШВАБЕН"
3:0 (1:0).

Склад „Левів": Касіян, Мелешко, Тищенко, Коханюк, Пундор, Андрушко, Маркевич, Куляс І, Дахнівський І, Куцан, Дахнівський ІІ, Гладкий, Лоско.

Ворота: 11 хв. Ю. Куляс 1:0, 53 хв. М. Дахнівський 2:0, 85 хв. М. Дахнівський 3:0.

Судді: Корер, Бедрило.

Глядачів: 500.

І знову на відкритому грищі в Юджін Парку ми були свідками мистецьких змагань між „ЛевамиІІ та „Швабен", що їх наша команда виграла заслужено у висоті 3:0, здобуваючи цінні 2 точки. Цінні тому, що завдяки прогрі лідера табелі „Словакс" до „Іґлес" 1:3 — „Леви" теоретично опинилися на першому місці. Відносно самої гри треба сказати, що „Леви" грали безперечно краще, як минулої неділі, хоч властиво вповні не задоволили та не осягнули ще форми, потрібної до здобуття чемпіонату. Напад виказав солідні браки. Одинокий М. Дахнівський, справді небезпечними пробоями — потвердив свою добру форму. Він був швидший з м'ячем, як дехто без м'яча та робив часто замішання на задах противника, здобуваючи при цьому двоє ефектовних воріт. Наші задні формації заграли дуже добре, включно з Касіяном на воротах, який гарними робінзонадами оборонив кілька небезпечних стрілів. Ще одна скромна заввага: панове змагуни, менше балачок!

Роман Дубляниця.

Повідомляємо, що ціна оголошення величини 1 інча через 1 колонку виносить $1.40. Проситься належитість (відповідно до величини оголошення) пересилати разом з текстом.

Книжка й часопис — найнеобхідніші речі в домі культурної родини.

У ночі з 24 на 25 вересня ц. р. нагло у трагічних і загадкових обставинах відійшла від нас навіки

Св. п. Марія із Шинкариків Липовецька

і похована дня 28-го вересня в Торонті на кладовищі „Проспект", про що пройняті глибоким смутком повідомляють

МУЖ, СИН І РОДИНА.

Український Національно-Державний Союз в ЗДА
З нагоди 2-ої річниці смерти світлої пам'яті
Сот. Проф. Михайла ОЛЕКСІЄВА
Голови Головної Управи УНДС в ЗДА і члена Української Національної Ради.
Головна Управа УНДС запрошує Українське Громадянство на ПАНАХИДУ за спокій Його душі, дня 10-го жовтня в неділю, після Богослужби в Українській Православній Церкві на 14 вулиці.
Головна Управа УНДС.

РОЗШУКИ

РОЗШУКУЮ свого дядька ГАРУС ІВАНА С., який був на чолі групи, яка надавала концерти в Німеччині. Мешкав в Берліні в 1944 р. Хто знав би прошу повідомити на адресу:
GEORGE OKATY
171 Carpenter St., Providence, R. I. USA

ПРОТОКОЛ

XXIII. ЗВИЧАЙНОЇ КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ЯКА ВІДБУЛАСЯ В СТОЛИЧНОМУ МІСТІ ВАШИНГТОНІ В ГОТЕЛІ СТАТЛЕР (WASHINGTON, D. C., HOTEL STATLER)

В ТИЖНІ ВІД 31-го ТРАВНЯ ДО 5-го ЧЕРВНЯ 1954

(5)

ПРОДОВЖЕННЯ ЗВІТУ Д-РА Л. МИШУГИ

У звітовому часі, крім звітодавця, працювали в самій Редакції „Свободи": А. Драган, І. Кедрин, д-р Лука Луців, В. Давиденко, які творять редакційний склад тепер. Крім того, членом Редакції вважається теж д-р С. Демидчук, який в половині 1951-го року почав користуватись пенсією і відтоді з редакцією співпрацює, хоч в самій редакції не перебуває. Деякий час впродовж останніх чотирьох років працювали в редакції ще Ю. Дивнич, П. Одарченко, І. Коровицький і В. Чапленко. Три перші самі вийшли з редакції, одержавши іншу працю, а останньому скінчилась умова із припиненням окремого видавання літературно-мистецького тижневика.

Матеріяли в „Свободі"

Упродовж звітового часу ми, не змінюючи об'єму газети, збільшили „Свободу" майже на сто відсотків, переходячи на вісім колонок, замість сім, зменшуючи маргінес газети та шрифт. Сама тільки зміна шрифту збільшила помісність газети на приблизно 30 відсотків.

Але всі ці поліпшення ще далеко не задовольняють потреб та не дають можливостей використати весь потрібний матеріял, не кажучи вже про скромні редакційні сили, які могли б цей матеріял приготовляти до друку.

Все ж таки, навіть у скромних рямках чотирьох сторін об'єму газети та далеко невистачальних редакційних сил, ми намагались вичерпувати в основному всі ті матеріяли, які до щоденної газети належать, достосовуючи їх до пересічного рівня наших читачів.

Інформації — це одна з найголовніших ділянок щоденної газети. Ми давали їх синтетично, придержуючись основної засади: на якнайменшому місці найбільше вісток. Головніші вістки дня подавали ми основніше, а інші короткими описами. Подаючи вістки, ми завжди мали на увазі спеціяльний інтерес українського читача, з одного боку, а тенденцію розвитку дальших подій з другого. Ми старалися, щоб люди, які не читали жадних інших газет за винятком „Свободи", були добре поінформовані про загальне положення та про загальний стан справ.

Коментарі — мають за завдання допомогти читачеві зрозуміти й оцінити весь комплекс подаваних в газеті вісток про найрізноманітніші справи. Для написання такого коментаря потрібно простудіювати основно не тільки всі зв'язані з подією вістки, але й відповідну кількість часто суперечних інших коментарів та голосів на цю тему, щоб легше знайти те „зерно правди", за яким усі ми шукаємо.

Справи

Було б важко вичислити хоч би тільки побіжно весь той величезний комплекс справ, про які треба інформувати та які треба коментувати в щоденній газеті впродовж чотирьох років. Тому подамо тільки їх коротку характеристику, поділивши їх на відповідні групи.

В американських справах, як і в усіх інших, ми підтримували кожний почин, з якої партії він походив би, який в нашій опінії був корисний, або виступали проти такого, що міг би принести шкоду. У внутрішніх справах ми, під кутом добра цілої країни, заступали окремо полегші для робітництва, до якого належить переважаюча маса наших людей. Але ми були проти того, щоб це робітництво використовувати для цілей поодиноких юнійних босів, не зважаючи на його власні потреби.

У закордонній політиці ми підтримували думку політики визволення, постійно звертаючи увагу на важливість у ній т. зв. українського арґументу. Ми були за мир, але не за всяку ціну. Ми стояли і стоїмо на становищі, що мир можна досягнути тільки на руїнах комуно-московської імперії та що жадне договорення з Москвою того миру не забезпечить ані не відверне війни, найвище її відложить на такий час, який міг би бути некорисний для Америки і вільного світу.

В українських справах ми в першу чергу підкреслювали ту жертвенну і героїчну боротьбу, яку в найтрудніших обставинах та на всіх ділянках веде український нарід на рідній землі. Під кутом інтересів тієї боротьби і тих визвольних змагань ми постійно підкреслювали потребу конструктивного об'єднання всіх українських сил на еміграції у вільному світі, вважаючи партійне розбиття та розпорошеність за найбільше наше недомагання та за одну з найголовніших внутрішніх причин наших невдач. Ми вважаємо, що в теперішніх обставинах ще найкращу базу для об'єднання українських сил дає Українська Національна Рада та що спільними зусиллями можна цю форму української репрезентації у вільному світі поліпшувати. Одначе ми не легковажимо й тих конструктивних українських політичних сил, які є поза УНРадою.

В наших американсько-українських справах ми піддержували консолідаційну плятформу Українського Конгресового Комітету і завжди заступали та піддержували творчі зусилля усіх наших громадських груп, без уваги на їхню ідеологічну, релігійну чи будь-яку іншу закраску. Доказом цього можуть бути хоч би згадані імена деяких наших дописувачів і співробітників. Ми теж співпрацювали та всіми силами підтримували кожну акцію другої нашої централі, харитативної, Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, не відмовляючи підтримки й усім іншим подібним акціям, бо стоїмо на становищі, що кожна харитативна акція, хто і для кого б її не вів, є корисна, якщо вона не відбивається неґативно на наших загальних зусиллях у тій ділянці.

Союзові справи мали, очевидно, у „Свободі" окрему увагу. На тому місці хочемо з жалем ствердити, що хоч у поодиноких громадах члени УНСоюзу грають головну ролю в громадському житті, то все ж таки вони не вважають за відповідне ту свою працю належно капіталізувати теж і для добра своєї організації, яка була і є головною підпорою усієї народної праці.

Це тільки дуже загальна характеристика тих справ, яким „Свобода" майже кожного дня віддає свої сторінки, поруч з цілою низкою інших проблем, яких у газеті стільки, скільки і в житті. Все ж таки хотілося б звернути ще окрему увагу на дві справи, які вважаємо за есенціональні для нашої спільноти та її майбутності. Це — справа молоді і справа нашої культури.

Молодь

Ми не тільки повторюємо в газеті фразу, що „молодь — це наше майбутнє", але в неї теж глибоко віримо і відповідно поступаємо. Молодь бо єдина може забезпечити майбутність нашої організації, а з нею і майбутнє нашої спільноти. Тому то проблемам молоді ми віддавали в щоденнику чи не найбільше уваги, що виявилося хоч би в тому, що для тієї молоді ми призначили окремі сторінки в англомовному тижневику та дали тій молоді максимальну в наших обставинах нагоду відповідно проявитись і про ці свої прояви писати. Плянуємо дальшу розбудову тих можливостей, але це вже не пощастить зробити тільки тими скромними силами, що ми їх маємо в редакції. Вважаємо, що найбільш пекучою потребою для нашої організації та для нашої спільноти є тепер добрий і відповідальний журнал для дітвори. Ми маємо в цій справі точний плян, який думаємо представити цьому великому зборові під обмірковування і апробату. З приємністю підкреслюємо, що цю потребу видавання при „Свободі" відповідного журналу для дітвори зрозумів широкий загал членства і він сам видвигнув її в своїх передконвенційних проєктах, на яких і базується наш плян.

Культура

Про значення, вартість і потребу окремої уваги культурним проблемам нашої організації і нашої спільноти було б зайво говорити. Розуміння і увага тих справ становлять золоту сторінку в 60-літній історії Українського Народного Союзу. Це широка і велика ділянка. Культурні вимоги і потреби нашої організації і спільноти становили одну з головних турбот нашої редакції і в звітовому часі. Щоб бодай частинно заспокоїти ці потреби, ми зробили одну велику спробу і в 1953 році започаткували окреме видання літературно-мистецького тижневика при „Свободі". Цей задум не видержав проби під фінансовим оглядом, але ми тим не зразилися і замість дефіцитового окремого тижневика для трьох тисяч передплатників, продовжуємо видавання окремої двотижневої вкладки до щоденника та даємо її безплатно всім нашим читачам. Робимо це виключно вже й без того перетяження редакційними силами при щоденнику, але робимо в тій надії, що сповнюємо велике призначення нашої організації та що широкий загал нашого суспільства зрозуміє вагу такого видання, зокрема в теперішніх обставинах безпощадного нищення української культури комуно-московським окупантом на рідній українській землі, та з часом спроможеться на відповідне окреме видання.

До культурної ділянки нашої Редакції треба зарахувати в першу чергу наші окремі видання в звітовому часі, а це чотири наші альманахи та роман Василя Барки „Рай". Кожний з наших альманахів, зокрема два останні ювілейні — „Свободи" і Союзу, це не звичайні собі альманахи, як радше збірники важливих матеріялів в ділянці української преси та української спільноти і її багатобічних проявів у вільному світі. Вже сьогодні становлять ці альманахи важливе джерело інформацій та матеріялів і є одним з найбільш переконливих доказів живучости і творчого змагу української спільноти у вільному світі, як і невпинної боротьби за волю та самобуття української нації взагалі.

Форма

Рівночасно з постійною розбудовою та поліпшуванням змісту „Свободи", ми теж і у звітовому часі докладали всіх зусиль, щоб поліпшити та розбудувати її форму. Ми вперше чергу постаралися бодай в рямках наших скромних можливостей впорядкувати мовну справу, себто завести в рямках наших можливостей одностайну мову в цілому тексті і в оголошеннях газети, призначуючи для тих справ фахового мовного редактора. Постійно намагаємось вдосконалювати спосіб розміщення матеріялів, хоч на чотирьох сторінках це не завжди щастить. У звітовому часі ми подбали про актуальні ілюстрації, що їх сьогодні можете бачити в „Свободі" рівночасно з тим, як вони появляються в американській пресі. Українські ілюстрації зв'язані з окремими видатками в підготові кліш і тому цю справу можна поліпшувати тільки поступово та в міру кожночасних фінансових можливостей.

Недостачі і недомагання

При всьому проґресі і поліпшеннях у „Свободі" в звітовому часі, ми цілком свідомі і багатьох ще недомагань та недостач у ній, як у змісті, так і у формі. З цими недомаганнями ми постійно боремося і їх поступово усуваємо, якщо вони залежать від нас, бо є й такі, що він нас не залежать та яких не можна перемогти без відповідної підтримки збоку загалу, зокрема з боку свідомого членства УНСоюзу.

Закінчення

Це тільки дуже загальний звіт Редакції „Свободи" за останніх чотири роки. Правду сказавши, звіт Редакції є більше формальністю, бо найкращим її звітом є сама газета. Свій звіт складає Редакція „Свободи" кожного дня.

На цьому місці хочемо тільки ствердити, що Редакція „Свободи" ніколи не могла б виконати свого важкого завдання, якщо б вона сама в повній гармонії не працювала та не мала того зрозуміння і тієї співпраці, яку їй виявляє Головний Екзекутивний Комітет та весь Головний Уряд Українського Народного Союзу і широкий загал його членства, зокрема ті численні дописувачі та автори з-поза Редакції. Своїми дописами, своїми радами і порадами, часом теж і своєю доброзичливою критикою, вони допомагають нам у Редакції вдержати „Свободу" на відповідному рівні та постійно її розбудовувати. Усім їм належиться заслужена вдячність і подяка не тільки від Редакції, але й від читачів „Свободи". Віримо, що ця співпраця і ця підтримка продовжуватиметься теж у майбутньому та що вона принесе ще більшу користь нашій спільноті та нашим спільним змаганням до спільної Великої Мети.

Після звіту д-ра Л. Мишуги голова конвенції адв. М. Пізнак заявляє, що на конвенцію завітав особисто сенатор Дірксен, республіканець з Ілиной.

ВИСТУП СЕНАТОРА ДІРКСЕНА

Сенатор, який прийшов на залю нарад у товаристві п. Івана Дужанського з Шікаґо та якого тепло представив делеґатам п. М. Пізнак, — делеґати привітали сенатора повставши з місць, — насамперед ствердив, що він ніколи не забуде українського прапору, що його бачив на одній українській імпрезі в Шікаґо. Синя краска цього прапору говорить йому про чудове українське небо, а жовта каска залишиться для нього назавжди символом золотих українських ланів. Ці краски та їх символіку бачить сенатор тепер в очах українців. Він сам був недавно в Азії і повернувши з неї звітував Президентові, а в його звіті були теж деякі запити: Завіщо мав би вмирати індо-китайський або будь-який інший вояк, який не має виглядів ані на волю, ані на конституцію, ані на Хартію прав!? Воля — це все. Без волі не може бути миру. Закон є тільки там, де є воля. Воля — це християнське призначення. Без волі не може бути проґресу. Воля — це наша збірна й індивідуальна відповідальність і вона не тільки для нас самих, не тільки для поодиноких, але для всіх народів, включно з Україною.

На цьому закінчено другий день конвенції і її голова, адв. М. Пізнак, відрочив дальші наради до чергового дня, середи 2-го червня, о год. 8.30 рано.

Зараз після нарад відбулося висвітлення кольорового фільму „Союзівка", продукції п. Софрона Федіва.

Сенатор Еверет Дірксен (перший справа) з Ілиной виступив на конвенції під час другого дня нарад. Він говорив про ріальне значення волі в житті людей і народів. „Воля — це наша збірна й індивідуальна відповідальність, не тільки воля наша власна, але й воля українського та всіх інших народів!" — твердив він. Після промови він щиро оплескував делеґацію з Ілиной, яка встала на його привітання. Біля сенатора від ліва (сидить) д-р В. Галан, заст. голови конвенції, і стоять п. Іван Дужанський з Шікаґо, приятель сенатора та п. Дмитро Галичин.

Після свого виступу сенатор Дірксен відфотографувався з делеґатами з його стейту. Біля нього (зліва) попередня головна радна УНСоюзу п-ні Васильовська.

ТРЕТІЙ ДЕНЬ КОНВЕНЦІЇ

Третій день нарад відкрив голова конвенції адв. М. Пізнак у середу, 2-го червня, о год. 8.30, як заповіджено, покликуючи до слова останнього звітодавця, редактора англомовного „Українського Тижневика" п. Степана Шумейка.

ЗВІТ РЕДАКТОРА "THE UKRAINIAN WEEKLY" СТЕПАНА ШУМЕЙКА

Once again, as Editor of "The Ukrainian Weekly", I am privileged to give a report to a regular Convention of the Ukrainian National Association.

September 6th of last year, 1953, marked the 20th anniversary of the Ukrainian Weekly, English-language supplement of the "Svoboda" Ukrainian language daily, organ of the Ukrainian National Association. It marked also the 20th anniversary of my association in an editorial capacity with the Weekly.

Twenty year books of "The Ukrainian Weekly" today constitute a veritable Encyclopaedia of knowledge concerning the Ukrainian American people, their background, accomplishments, aims and aspirations. These twenty year books also constitute a veritable Story of Ukraine, historical, cultural and heroic.

How has "The Ukrainian Weekly" been able to accomplish all this and win merited recognition for it?

The answer is simple. Merely pick up at random any single copy of it. Compressed within its four pages you will find reading material of the most varied sort. In this respect "The Ukrainian Weekly" is a unique publication. It can be best described as a newspaper-magazine-journal combine.

Page 1, for example, is devoted to the Weekly Commentator, dealing with every possible subject under the sun, with main emphasis upon American life and developments. Page 1, too, features editorials pertaining to Ukrainian American life and the Ukrainian situation abroad in the light of world-wide events. Very often the editorials are of the so-called "crusading" nature. Page 1 especially features the latest of current events in Ukrainian life in general, here, in Europe and everywhere. Also, the achievements of individuals in various fields of endeavor, especially those of the younger generation; the various accomplishments resulting from our group endeavors; reports of what is to take place and what has taken place. All of this is read by the Weekly readers, thereby (1) enlightening them as to what is going on among people of their kind; (2) giving them at least some idea of their position in the scheme of Ukrainian American life; (3) pointing out to them the way of advancement in their organizational and general communal life; (4) strengthening the bonds of common kinship and mutual ideals and aspirations that bind them; and (5) constantly urging them to take a greater active interest in the Ukrainian National Association, the bulwark of Ukrainian American life.

Now, turn to page 2 of any issue of "The Ukrainian Weekly". This page is divided into three parts. The major part is that devoted to articles and serials on Ukrainian history, culture, literature, and the latest developments in the Ukrainian national liberation movement. Some of the finest Ukrainian and American scholars, experts, and writers in this field contribute articles to this section. It is a most invaluable one. It is designed for the serious reader, for one who wants to know in detail not only all that which constitutes his Ukrainian origin and background, but who also wants to know all the necessary details which are required to keep him abreast of all that is going on day by day here and abroad pertaining to the struggle of the Ukrainian nation to free itself of Soviet Russian rule. In this respect, "The Ukrainian Weekly" has proven its worth not only among Ukrainian Americans, but also among non-Ukrainians, including prominent Americans who have utilized it in their writings about Ukraine. Among them have been such persons as Anne O'Hare McCormick, editor and columnist of The New York Times, William Henry Chamberlin, author of "Ukraine, The Submerged Nation," Prof. Clarence A. Manning, Ansel Talbert, military editor the New York Herald Tribune, Prof. Watson Kirkconnel and Prof. Simpson of Canadian universities, and many others.

Page 2 also runs two or three columns by young Ukrainian Americans on subjects of varied interest, especially the UNA. And of course, there is always the poet's corner.

Now, page 2 as well as page 1 are utilized on the occasions of Ukrainian national and religious holidays. In the former category, are the Shevchenko and Franko anniversaries, as well as the anniversaries of the memorable November 1, 1918, when the Western Ukrainians established their free and independent Western Ukrainian Republic, and of the memorable Act of Union of January 22, 1919, which united the Ukrainian National Republic of eastern Ukraine, which had come into being a year to the day earlier, with the Western Ukrainian Republic in form of one independent and indivisible Ukrainian National Republic. The birth or death anniversaries of other luminaries in various fields of Ukrainian history and culture are, too, written up in the Weekly.

As for Ukrainian religious holidays, the Weekly, like the "Svoboda", has its special Christmas and Easter editions, which acquaint our younger generation readers with the religious fervor with which the Ukrainians observe these and other holidays, and which, too, acquaint them with the beauty and spiritual significance of the traditional Ukrainian customs associated with these holidays.

Page 2 has also been dedicated since the last convention, as well as during the 16 preceding years, to translations of the finest of Ukrainian prose and poetry. It is sufficient to say here that many of these translations have been passed upon by literary experts with high praise, and with the further recommendations that there is more than enough of them to publish an Anthology of Ukrainian Literature. Incidentally, back in 1941, the 20th Convention of the Ukrainian National Association — held in Harrisburg, Pa. — passed a resolution empowering the UNA to publish such an anthology. Funds for the publication of this anthology were also allocated by that Harrisburg convention. To date, however, no such anthology has yet appeared; as soon as it is possible, it will appear.

Now let us turn to page 3. Here you usually find columns devoted to *Youth and UNA and the UNA sport activities*, especially the UNA Bowling Youth League News. Here, as well, in *page 1 editorials*, and in the *top page 2 column*, the various insurance and fraternal advantages of membership in the UNA are stressed, with beneficial results for the UNA.

Page 3 is also known for its general sports section, a column which deals with the exploits of American and Canadian athletes of Ukrainian extraction. This column, Ukrainian Sports News, compares favorably with the best of sports columns in the American press. Every year too, page 3 features All-American-Ukrainian football and basketball teams. These listings have often been cited and commented favorably upon by leading American sports writers.

Page 3 also features contributions by the readers of The Ukrainian Weekly, plus Vet News Roundup, Weekly Banter, reports of community and parochial activities, meetings and progress of professional, cultural and social clubs, news reports in general, and original poetry by Ukrainian Americans and Canadians.

Last January the Weekly adopted a new policy. It was decided to turn over the entire fourth page for use by the newly arrived Ukrainian youth, former displaced persons. It is published in Ukrainian. One week Ukrainian Students Association news fills up the page; the following week it is devoted to reports of the Ukrainian youth athletic clubs; a week later the page is placed at the disposal of the Plast — Ukrainian Boy and Girls Scouts organization; and on the fourth week the page is taken over by the SUMA — the Ukrainian Youth Association of America. All of these pages contain reports, articles and editorials. Together they constitute a free gift by the the Ukrainian National Association to the newly arrived Ukrainian youth.

According to all indications, page 4 is steadily gaining in popularity among its readers; at the same time it helps their organizations to grow and progress. Another practical advantage it has is that its readers read the first three pages in English more readily than they did before, thereby learning more about their American born kinsmen, and improving their English. On the other hand, our American born readers who know how to read in Ukrainian are beginning to read page 4 as well, thereby getting a better idea what the young new arrivals are doing, and, at the same time, brushing up on their knowledge of printed Ukrainian.

As can be seen from this sketchy outline, "The Ukrainian Weekly" tries its best to live up to its slogan which appears in its masthead: "Dedicated to the idea and interest of young Americans of Ukrainian descent... informative and instructive."

It is quite a job to accomplish this with at least a reasonable amount of success. What make it particularly difficult is that the Weekly has to meet the demands of varying age-groups; ranging from teen-agers to middle-agers, from the cultural minded to the sport-minded, from the serious minded readers to those whose reading tastes are of a frothy nature.

What make it more difficult, moreover, is the fact that the budget for the Weekly that the Ukrainian National Association can afford, is quite skimpy. As a result the Weekly has but one editor, with no alternates even in reserve. In that sense, it is a one-man publication. The editor has to perform all of the editorial duties, plus the writing of news reports, plus special articles and translations, plus all of the proof-reading, and finally to make up the layout as well. In addition the Editor of the Weekly — just as the editors of the Svoboda — is conscience and duty-bound to engage in various — what may be called — extra-curricular activities, those which promote the continued progress of Ukrainian American life in all of its phases. Fortunately, what makes his task easier is the fine cooperation he receives from the contributors to the Weekly as well as the excellent cooperation he receives from the editorial staff of the Svoboda, the Svoboda Administration and Print Shop, and the officers of the UNA.

Summing it all up, I can merely say that during the twenty years of its existence, the Ukrainian Weekly, as the supplement of the Svoboda, has played a very important role in the shaping of Ukrainian American younger generation society as it exists today, founded upon the basic principles which have made America great and strong, and inspired by the ideals and aspirations for which the freedom-loving and democratically-minded Ukrainians are famed throughout the Free World.

Stephen Shumeyko

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТАМИ

Адв. М. Пізнак ставить на порядок чергову точку нарад, дискусію над звітами членів Головного Уряду. Він виясню€, що всім делеґатам будуть роздані карточки, на яких кожний делеґат, який хоче забирати голос у дискусії, повинен виписати своє ім'я і прізвище та число відділу. Ці карточки будуть опісля помішані, отже немає причин наввипередки зголошуватись до слова. Він дальше прохає делеґатів, щоб обмежувались щодо часу, бо коли б кожний з приявних майже 500 делеґатів хотів довше говорити, тоді сама дискусія потривала б кілька тижнів, а конвенція має ще багато справ до полагодження.

Після того делеґати Павчак, Головчак і Карбівник роздають карточки, на яких делеґати, що хочуть забирати голос у дискусії, виписують свої імена та передають до Президії.

Адв. Пізнак в дальшому заповідає, що дискусія веститиметься поодиноко над кожном звітом і щоб цього дискутанти придержувались.

Поодинокі делеґати висловлюються за тим, щоб дискусію переводити спільно над усіми звітами. Думку цю з'ясовує дел. 158-го відділу Юліян Павчак, пропонуючи, щоб „дискусію почати зкінця", себто від головних радних, а опісля дискутувати спільно над звітами членів Головного Екзекутивного Комітету та Головної Контрольної Комісії, тим більше, що багато справ зв'язані так, що запити будуть відноситися до більше ніж одного урядника.

Адв. Пізнак вияснює, що дотеперішньою конвенційною традицією було дискутувати індивідуально над кожним звітом окремо, але він готов достосуватись до волі більшости і тому піддає цю справу під вирішення конвенції.

Великою більшістю голосів рішено дебатувати над кожним звітом окремо. Адв. Пізнак ще пригадує, що коли б двох чи більше делеґатів мали такі самі запити, то було б побажано, щоб запитів не повторювати. Він у дальшому повідомляє про обмеження часу слова для кожного дискутанта до чотирьох хвилин.

Дел. 204-го відділу, Григорій Бакуменко, ще хотів би знати, чи це буде дискусія над звітами, в якій можна теж висловлювати свої погляди, чи тільки запити до звітів.

Адв. Пізнак вияснює, що це буде дискусія над звітами, але щодо поглядів на поодинокі справи, то на це є окрема точка, себто внесення і ухвали для добра організації, як теж різні справи.

Дел. 94-го відділу, Євген Зубальський, вважає, що було б добре і можна б заощадити багато часу, якщо б делеґації з поодиноких стейтів виступали в дискусії зорганізовано, висуваючи своїх репрезентантів. Його думку піддержує неназваний делеґат з залі.

Адв. Пізнак думає, що тут немає таких стейтових організацій, щоб у їх імені могли виступати зорганізовано поодинокі групи делеґатів та щоб один міг говорити за других і тому він без дальшої дискусії в цій справі ставить на порядок властиву справу, —

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТОМ ГОЛОВНОГО ПРЕДСІНИКА ДМИТРА ГАЛИЧИНА

Роман Карбівник, дел. з відділу 83, *починає* дискусію запитом про те, який є пересічний вік членів УНС, чи УНСоюз „старіється" чи „відмолоджується". Друга справа — це оцінка грамот. Колись оцінка грамот членів УНС виносила 147 до 148, а в останніх роках впала до 128. Він хоче знати опінію Головного Уряду щодо дальшого розвитку, чи оцінка грамот буде дальше падати, чи підноситись.

Гол. предс. Д. Галичин відповідає: Це правда, що в звіті не подано пересічного віку членів УНС, але, згідно з підрахунком з минулого року, він виносить 40 років, отже в порівнянні з попередніми роками пересічний вік членів УНС, дорослих і дітей, зменшився на пів року, бо раніше цей вік виносив 40 і пів року. Значить, УНС „молодніє". Щодо зменшення оцінки грамот, то діло в тому, що УНСоюз перейшов з три-і-піввідсоткової системи на тривідсоткову. Значить, раніше грамоти оцінювано з тим припущенням, що інвестиції Союзових фондів приноситимуть три і пів процента прибутків, але тому, що вони стільки не приносили, цю систему змінено на тривідсоткову. З того виникла різниця оцінки грамот, яка є тільки книжкова, а не фактична. Навпаки, сума, призначена на забезпечення членських грамот, в останніх роках ще на понад 400.000 долярів збільшилася.

Дмитро Штогрин, дел. відділу 385, вважає, що УНС перейшов уже певні стадії своєї праці в організаційному, фінансовому і запомоговому аспектах. Сьогодні, з приїздом великої маси нових іміґрантів, треба зробити дальший крок в цій праці і її відповідно плянувати. Думає, що було добрим потягненням Головного Уряду те, що він, через орган УНС, заінтересувався окремо поодинокими групами молоді, як Пласт, СУМА, спорт і т. д. У майбутньому це заінтересування треба поширити і треба змагати до того, щоб ці групи молоді приєднати до УНС. Друга справа: у звіті головного секретаря були названі групи поодиноких відділів, які своєю організаційною працею і успіхами здобули собі перше, друге і третє місце. Але в звіті не було подано причин тих успіхів. Приглянувшись тим відділам можна з цілою певністю ствердити, що найкращі успіхи мають ті відділи, які виконують відповідну суспільну і культурну працю. Де такої праці немає, там немає і більших організаційних успіхів. Це повинні мати на увазі делеґати, урядники відділів та й Головний Уряд.

Гол. пред. Д. Галичин цілком погоджується з думкою дискутанта, бо так воно справді є. Ті відділи, які тільки займаються „збиранням вкладок", не виказують такого розвитку і такого успіху в організаційній ділянці, як ті відділи, що — напр. — разом з вкладками до Союзу збирають теж і Національний Даток до Українського Народного Фонду. В цій справі, в справі суспільної і культурної праці УНС, має деякі конкретні пропозиції Статутова Комісія і при дебатах над її звітом можна буде над цим зупинитись довше. Коли мова про суспільну працю Головного Уряду, то делеґати її знають, бо всі головні урядники відповідно в цій справі заанґажовані. Він сам, гол. предсідник, є екзекутивним заступником голови Українського Конґресового Комітету та виконує низку інших відповідальних суспільних функцій, біля нього сидить тут заст. головн. предс. п. Лисогір, який є касиром УКК, голова конвенції адв. М. Пізнак є правним дорадником УКК і так можна б наводити багато більших прикладів. На теми суспільної і культурної праці УНС буде, крім того, мова теж і при плянуванні дальшої праці та при внесках для добра організації.

Мартин Малетич, дел. відділу 361, бажав би дістати вияснення щодо ухваленої на минулій конвенції постанови про захист для старших віком членів УНС та про фінансові можливості і потреби в тій справі.

Гол. предс. Д. Галичин відповідає, що справа дому для старших віком членів УНС тепер уже актуальна. Головний Уряд виконав постанову попередньої конвенції до тої міри, що придбав відповідне приміщення, але щодо відкриття там дому для старших віком, потрібно ще полагодити низку формальностей. Діло в тому, що нюйоркський стейт, у якому находиться закуплене для старших віком членів приміщення, вимагає зміни чартеру УНС. У теперішньому чартері є мова тільки загально про опіку дітьми, молоддю, старцями і т. п., але немає згадки про дім старців. Тому чартер треба змінити і відповідну зміну вже приготовив адв. М. Пізнак, проте цю зміну може ухвалити тільки конвенція і ця справа прийде ще на порядок нарад. Не є виключене, що на домагання стейтових властей треба буде створити в тій цілі окрему корпорацію, яку, очевидно, контролюватиме УНС. Щодо другої справи, а саме фондів на вдержання такого дому старців, то в тій справі має відповідний проєкт Статутова Комісія, отже, щоб не повторятись, ця справа буде обговорена при дебатах над звітом тієї Комісії.

Іван Грабар, делеґат з відд. 170, пригадує, що на попередній конвенції ухвалено закупити відповідне приміщення для старців і доручено Головному Урядові виконати цю ухвалу. Тим часом, Головний Уряд закупив „тоту „Союзівку", яка призначена на „ґуд тайм", а не для старців. Він хоче знати, яка конвенція і який параґраф статуту уповноважив Головний Уряд „іти до бизнесу". Посілість закуплено за приблизно 75,000 долярів, понад 200,000 долярів видано вже на ремонт, а на те, щоб мати дім старців, потрібно змінювати статут. Делеґат вважає, що Головний Уряд поступив неправильно і за те треба його потягнути до відповідальности та покарати.

Гол. предс. Д. Галичин відповідає, що п. Грабар належить до таких людей, які не признають жадних інших арґументів, крім своїх власних. У справі „Союзівки" він приходив до головної канцелярії і там дістав усі потрібні вияснення; він виступав у тій самій справі на кількох зборах, в останньому на передконвенційних зборах делеґатів у Ню Йорку. На тих останніх зборах він дістав навіть дуже вичерпну відповідь, але його жадні відповіді не переконують і він не зважає на жадні інші арґументи, тільки постійно повторює те саме. Але хоч запит п. Грабара повторений вже якийсь там раз, проте з уваги на форум, на якому він повторений, він теж заслуговує на відповідь. Діло в тому, що минула конвенція ухвалила цілком виразно, щоб купити відповідну посілість, на якій можна б мати дім для старців, можна б відбувати різні літні курси, мати табори для дітей і молоді і т. п. Усього того не можна б зробити в одному „домі для старців", тільки треба було купити відповідне ширше приміщення і це зроблено. Що більше, якщо на „Союзівку" можна приїжджати на відпочинок, то до того Союз нічого не доплачує, бо кожний за такий відпочинок сам платить. Натомість придбання такого місця, де українці могли б сходитись разом та перебувати в рідному оточенні, це не тільки не шкодить, але, навпаки, допомагає Союзові та виробляє для нього добру славу. „Союзівку" куплено одноголосним рішенням Головного Уряду під час річного засідання, на підставі ухвали попередньої конвенції. Теперішня конвенція повинна теж висловити свою думку, чи вона думає так, як п. Грабар, чи інакше. Бо таке говорення і така пропаґанда, яку вперто і постійно поширює п. Грабар, приносить велику шкоду не тільки „Союзівці", але в першу чергу самому Українському Народному Союзові. Критика може і повинна бути, але вона мусить мати свої межі.

Дмитро Попадинець, делеґат 437 відділу з Монтреалю, нав'язуючи до звіту гол. предсідника, бажав би вияснень у справі суспенд та нагороди за суспендованих членів. У звіті голови подано великі суспензи в 14 відділах. Інтересно знати: 1) причини суспенд, 2) по якому часі ці члени були суспендовані і 3) чи за тих суспендованих членів виплачено організаційні нагороди. Так само інтересно, що у звітових 4 роках було 63 відділи, які приєднали по більше, ніж 100 членів, але з того тільки 26 відділів потрапило цей організаційний здобуток задержати, а інші втратили з уваги на суспенди. Що було причиною того?

Гол. предс. Д. Галичин відповідає: Це правда, що в звітовому часі суспенди були дуже великі. Суспендовано членів, які заплатили вкладки за два, три і більше місяців, були такі, що платили повний рік, або і більше, але були й такі, що не заплатили ані одної вкладки. Щодо організаційних нагород за таких членів, то — як відомо — організаційні нагороди для членів чи урядників відділів виплачується щойно після бодай одного кварталу заінкасованих вкладок від одного члена, а у випадку організаторів, то такі нагороди виплачується, звичайно, щойно по році, або, якщо виплачено раніше, то після того відтягається від інших нагород, якщо член був суспендований раніше. Значить, організаційних грошей легкодушно не видається і всі ці справи є під строгою та постійною контролею. Щодо причин суспенд — вони різні, але практика виказує, що де відділові урядники і організатори краще дбають про своїх членів, там і є кращі вислiди, а де таке дбання менше, де членами не інтересуються, не вияснюють їм вартости забезпечення в УНСоюзі, не знайомлять їх з працею Союзу та його ідеями, там і суспенди більші. Звичайно, бувають і інші, часом чисто льокальні причини — втрата праці, фінансові труднощі і т. п.

Гол. предс. Д. Галичин, відповівши на запит п. Попадинця, вертається ще до справи „Союзівки", бо „хотів би раз на все" скінчити з того роду критикою, з якою виступає п. Грабар. Тому він бажає, щоб ця конвенція, яка збирається раз на чотири роки, висловила свою думку в цій справі і або апробувала в цій справі працю Головного Уряду, або підтримала п. Грабара. На запит, хто апробує поступування Головного Уряду в справі „Союзівки", конвенція відповіла гучними оплесками. На запит, хто є проти того поступування — підніс руку один Грабар.

Василь Іващук, дел. відд. 301 з Шікаґо, нав'язуючи до даних у звіті гол. предс. щодо організації членів, суспенд та їх причин, подає низку конкретних прикладів та вказівок і порад з власної практики. Він радить у першу черґу звернути увагу на організування молоді, що запевнить Союзові будучність. Одною з головних причин багатьох суспенд є м. ін. фінансові труднощі, головно в родинах. Тому він радить створити в кожному відділі більші запомогові фонди і з цих фондів допомагати тим, які найдуться у фінансових труднощах, бо тоді вони не відходитимуть із Союзу. На закінчення він ґратулює Урядові за „Союзівку" та радить конвенції, щоб доручила новому Урядові продовжувати цю корисну працю.

Гол. предс. Д. Галичин заявляє, що не має що відповідати дискутантові, бо його завваги правильні і він з ними цілком погоджується.

Григорій Кисіль з 336 відділу бажає висловити свій подив до тієї великої праці давніших іміґрантів та піонерів Українського Народного Союзу, яку вони виконали. Признання за ту велику працю повинна виявити нова іміґрація своїм масовим членством в УНСоюзі, своїм масовим вплачуванням Національного Датку до УНФонду та своєю максимальною участю в зорганізованому суспільному житті американських українців.

Омелян Грималяк, делеґат відд. 375 з Филаделфії, пригадує, що в звітах Головного Уряду сказано багато про працю для молоді. Але для якої молоді? Доросла молодь у віці від 10 і 15 років може читати „Свободу" і „Український Тижневик", для неї окремо видається сторінки, для неї організується спорт і т. п., а що робиться для тієї наймолодшої молоді? Думкою і побажанням дискутанта є, щоб Головний Уряд якнайшвидше приступив до видавання окремого журналу для дітвори у віці до 10 років. Якщо ми тій дітворі вже змалку передамо Союзові ідеї, тоді ми потрапимо її задержати при Союзі і Союз, а з ним і наша спільнота матимуть запевнену будучність. Друга справа — це місячні звіти для секретарів відділів. Діло в тому, що на тих виказах не подається повних імен членів, тільки першу літеру, а часто трапляються, що такою самою літерою починається кількох членів з таким самим прізвищем, і це справляє секретарям багато клопоту.

Гол. предс. Д. Галичин відповідає: в справі молоді — не буде зупинятись довше, але хоче ствердити, що Головний Уряд про це думає і Статутова Комісія має в цій справі деякі конкретні пропозиції і проєкти, над якими ще буде дискусія. Щодо імен у місячних виказах членів — це правда, але це не з вини чи лінивства секретара, тільки тому, що ці звіти виготовляється на спеціяльній машині і щоб подавати повні імена, було б необхідно зліквідувати якусь іншу рубрику в тих виказах. Не є виключене, що в найближчому майбутньому цій справі можна буде зарадити і Головний Уряд зробить у цьому відношенні все можливе.

Максим Головчак, делеґат 146 відділу з Дітройту, хоче знати: 1) хто є відповідальний за „Союзівку" і 2) яка є справжня ціна „Союзівки", бо різні люди різно говорять, а щоб такі розмови припинити, найкраще подати точне вияснення.

Гол. предс. Д. Галичин відповідає: за „Союзівку" відповідає весь Головний Уряд, а зокрема Екзекутивний Комітет, так, як це постановляє статут. Щодо ціни за „Союзівку", зокрема щодо коштів направи будинків, то це подано у фінансовому звіті і як прийде до дискусії над ним, то головний касир ці рубрики вияснить. Треба тільки додати, що направи в „Союзівці" коштують понад 200,000 дол., це правда, але це не були направи, це була перебудова на найширшу скалю, щоб могти „Союзівку" достосувати до тих потреб і цілей, на які вона призначена.

Заст. гол. предс. Йосип Лисогір додатково вияснює. „Союзівку" куплено за 70 тисяч долярів, хоч ціна за неї була початково 160,000, опісля понад 100,000 дол. Ту ціну пощастило збити при купні тому, що це була спеціяльна посілість, що на неї не було забагато купців та що її продавали спадкоємці первісного власника. Перебудова коштувала понад 200,000 долярів, але хто був на „Союзівці" і бачив її, той знає, що ці гроші не були змарновані. Оселю цілком перебудовано і перебудовано її першоклясно. Перед тією перебудовою Головний Уряд питався про опінію багатьох членів і всі вони рекомендували, що „Союзівка" повинна бути перебудована першорядно та доведена до такого стану, щоб нею могли пишатися не тільки члени УНС, але і всі українці. Це і зроблено. В дальшому він вияснює поодинокі позиції перебудови, калькуляції та головно справу високих заплат кваліфікованим робітникам, які при такій перебудові потрібні, як теж високі ціни на будівельні матеріяли.

Андронік Копистянський, дел. відд. 327 з Гемпстед, Л. Айл., бажає звернути увагу та поставити кілька запитів у справі внутрішньої і закордонної політики УНСоюзу, на тлі обставин поневолення українського народу на Рідних Землях та нашої спільноти в цій країні. Признає, що в першій справі Союз уже виконав дуже багато, багато зроблено теж і в звітовому часі, зокрема англомовними виданнями про Україну. Але він думає, що це ще далеко не все і невистачальне і тому треба спільно обдумати, що нам треба дальше робити, щоб кров українських героїв та терпіння українських мучеників не пішли намарно. У звітовому часі УНСоюз видав з головної каси кругло 40,000 долярів на народні цілі. Цю суму треба збільшити. Щодо внутрішньої політики — замало звертається уваги на виховання молоді. Мала сума допомоги такій корисній виховній організації, як Пласт, може послужити доказом цього. Сумно представляється теж видавнича справа, зокрема видання для молоді. Невесело виглядає теж і справа членства тієї молоді в УНС. В цьому відношенні недомагає головно пропаґанда. На все це треба звернути увагу на цій конвенції та винести відповідні рішення, щоб цьому зарадити.

Гол. предс. Д. Галичин погоджується з заввагами, що ми замало робимо в користь визволення українського народу. У своєму звіті він сам був найгострішим критиком того стану, але цього не розв'яже одна особа, ані Головний Уряд, тільки ми всі, весь загал членства. Спростувати треба тільки завваги дискутанта, що впродовж минулого року видано на справи виховання молоді всього кількасот долярів, бо ця рубрика у звіті виносить 26,000 долярів.

Григорій Бакуменко, відд. 204 з Ню Йорку, висловлює бажання, щоб з престижевих та багатьох інших мотивів „Свобода" продавалась у кіосках більших міст, зокрема в Ню Йорку. Друга справа — це членство. Великі суспенди треба вияснити ще й тим, що організатори не звертають належну увагу на моральний та громадський характер організованих ними членів. Він признає, що велика кількість новоприбулих іміґрантів вписалась уже до Союзу, але це далеко замало і величезна кількість з них ще досі організаційно не охоплена. Окремо треба звернути увагу на відносно малий відсоток членства в УНСоюзі еміґрації з Наддніпрянської України, отже і в цій справі треба поробити відповідні заходи. Справа „Союзівки" — вважає невластивим те, що звертається стільки уваги на безвідповідальні виступи одного делеґата і під тим кутом ведеться дискусію, хоч велика маса членства висловила свою одноодушну апробату для акції Головного Уряду в цій справі.

Д. Галичин вияснює, що „Свобода" вже була в кіосках і в останніх часах роблено нові заходи в цій справі, але вони до тої міри коштовні (треба б доплачувати 200 долярів місячно), що престижеві здобутки не рекомпенсували б матеріяльних витрат. Щодо інших справ — дискутант має рацію і його завваги Головний Уряд та конвенція повинні взяти під увагу.

Іван Заблоцький, делеґат відділу 94 з Гемтремк, Міш., хоче знати: 1) чи ремонт на „Союзівці" вже закінчений; 2) чи приміщення для старців вже готове; 3) чи „Союзівка" сама по собі, без старців, могла б виплатитись.

Д. Галичин відповідає: всі важливіші направки на „Союзівці" вже викінчені; менші направки — завжди будуть. Дім старців — готовий і сьогодні можна б його відкрити, якщо були б полагоджені законні справи та якщо були б потрібні фонди на вдержання старців. Чи „Союзівка" виплатиться сама по собі? — після одного року практики було б важко відповісти на цей запит точно, але так, як виглядає, то „Союзівка" повинна не тільки виплатитись, але ще й принести деякий прибуток, що міг би бути використаний на інші добрі цілі, хоч би на бодай частинне покриття видатків, зв'язаних з домом старців.

Заст. гол. предс. Й. Лисогір додатково вияснює: Чи „Союзівка" виплатиться? Минулого року ми відкрили сезон з початком липня і за той короткий час усього прибутку було 35,427 долярів, а кошти ведення оселі в часі сезону виносили 23,279, отже було 12,148 долярів — можна б сказати — чистого прибутку, хоч його використано, разом з іншими фондами, на дальший ремонт та дальшу розбудову оселі. З цього виходить, що „Союзівка", як така, може цілком добре „виплатитись", якщо матиме відповідну піддержку збоку членства.

Адв. М. Пізнак передає дальше ведення зборів першому заступникові голови конвенції, д-рові Володимирові Ґалановi.

Юліян Павчак, делеґат 158 відд. з Ню Йорку, вказує на неточності в звітах щодо адміністрації „Свободи". У звіті стейтової контролі є позиція, що „Свобода" мала 7,500 долярів недобору. Тієї позиції немає ані в звіті гол. предс., ні касира, ані в звіті Контрольної Комісії. У звіті Контр. Комісії є позиція 10,000 дол. з переносу, але того переносу немає в звіті гол. предс., як адміністратора „Свободи". Як це розуміти? Щодо „Союзівки" — дискутант був на тій оселі влітi, все було дуже гарно, наші мистці там гарно її розмалювали, але як він приїхав навесні, то знову застав руїну, бо показалося, що треба підносити з одного боку головний будинок, щоб зробити його безпечним для більшої кількости людей. Цей ремонт мав коштувати понад 70,000 долярів. Усе гарно, усе потрібне, але 70,000 долярів за такий ремонт, це „ту мач мані". Ціла „Союзівка" коштує забагато. Там було добре умебльовання, були добрі тапети, але пізніше все змінено і куплено нове. Де поділося старе і чи треба було робити такі видатки?

Численні голоси з залі перебивають промовцеві, але він, за згодою предсідника зборів, продовжує:

„Панове, не даваймо себе дурити!" Дискутант нікого не підозріває в нечемності, але між членами ходять всілякі поголоски. Щоб ті поголоски припинити, нам треба знати всю правду, щоб ми могли сказати її нашим членам. Бо говоріть, що хочете, але 200,000 долярів на ремонт, це „ту мач".

Гол. предс. Д. Галичин „у сто відсотках" погоджується з дискутантом, що перебудова „Союзівки" коштує забагато, але так вона коштує і якщо б можна було ту перебудову перевести дешевше, то це було б зроблено. Члени Головного Уряду в цій справі робили, що можна було зробити. Вони ходили, перебирали в контракторах, годились, торгувались більше, ніж за своє власне, але хто знає будівельну справу той може з практики потвердити, що часом згодитесь з контракторами за 25,000 долярів, а заки вони скінчать роботу, вас коштує 55,000. Щодо розходжень у звіті стейтової контролі про адміністрацію „Свободи" із звітами головних урядників, то справа мається так: коли стейтова контроля переводила свою контролю, тоді ще не були перенесені фонди за „Свободу" з адміністраційного фонду до фонду „Свободи" і тому вийшов дефіцит, що властиво не є жадним дефіцитом, бо ці гроші стояли „в іншій кишені". „Свобода" має, можна б сказати, два фонди. Те, що дістається за друкарські та інші роботи, за оголошення і передплату, ці фонди ідуть прямо на конто „Свободи". Але члени платять за „Свободу" до адміністраційного фонду УНСоюзу, отже ті фонди у відповідних відступах часу переноситься „з одної кишені до другої". Як стейтова контроля відбувалася, ті фонди ще не були перенесені і з того виникла розбіжність, на яку звернув увагу дискутант. Гол. предс. хоче звернути увагу, що в звітовому часі вперше в нашій історії УНСоюз не доложив ані одного цента до „Свободи", бо орган УНС цим разом сам виплатився.

Заст. гол. предс. Й. Лисогір дає додаткові вияснення щодо „Союзівки". П. Павчак сказав, що ремонт коштує „ту мач', але не сказав скільки „ту мач", один цент, чи 10,000 долярів. Грішми легко жонґлювати. П. Галичин згадав що члени Головного Уряду торгувались та дбали, як за своє. А він скаже, що десять разів більше, ніж за своє, бож вони знали, що це громадське добро та що тут з кожного цента треба розрахуватись та здати звіт і відповідати на кожний запит. Треба мати більше взаємного довір'я, тоді й праця краще виконуватиметься.

Андрій Косович, делеґат відд. 106 з Шікаґо, Ілл., — його запит уже був поставлений іншими дискутантами і він дістав на нього відповідь.

Григорій Лучанко, дел. відділу 130 з Ню Йорку, долучується до твердження п. Бакуменка, що одною з головних причин великої втрати новозорганізованих членів є те, що при організації тих членів не звертається належної уваги на їх свідомість та їх характер. Він у своєму відділі, на десятки новозорганізованих членів, втратив тільки двох, бо він дав їм не тільки виповнити аплікацію, але й вияснив їм всі ті користі, які дає членство в Союзі як під особистим, так і громадським оглядами. Великим арґументом в організації нових членів були б теж більші полегші для тих, що вже є по кількадесят років у Союзі, щоб можна було прикладами доказати, що Союз справді і під кожним оглядом дбає про своїх членів та що він вірний для тих, які йому вірні. Третя справа — це дуже нереґулярне доставлювання „Свободи" поштою, що теж є перешкодою в організації членів.

Гол. предс. Д. Галичин відповідає тільки на останній запит, бо ця справа є важлива і є багато нарікань. На жаль, в цьому не багато можна зробити, крім того, що вже зроблено. В останньому приспішено висилку газети на дві години, щоб вона була на пошті перед виходом останнього експресу. Дещо поліпшено, але ще не все і в цій справі не занедбується жадної можливости, щоб задовольнити побажання членів та усунути причину їхніх нарікань.

Семен Кучма, дел. відд. 117 з Ню Йорку, хоче знати, чому конвенція не відбувається в Ню Йорку, як це початково заповіджено, а тільки у Вашинґтоні.

Д. Галичин вияснює, що місце конвенції визначує Головний Уряд на своїм останнім передконвенційнім річнім засіданні. Він рішив перенести конвенцію з Ню Йорку до Вашинґтону, бо мав на це право. Причиною того рішення було те, що конвенція в столиці матиме більше значення і більшу вартість, як для УНС, так і для тієї справи, яку він заступає. Вже дотеперішній перебіг конвенції виправдав це припущення.

Михайло Ликтей, дел. відд. 69 з Ню Йорку, мав той самий запит, що його поставив перший дискутант, себто в справі оцінки грамот. У доповненні він ще хотів би знати деякі порівняння в цій справі з американськими асекураційними установами.

Гол. предс. Д. Галичин вияснює, що 15 найбільш відомих і найбільших американських асекураційних компаній мають пересічну оцінку грамот від 103 до 112. Найбільше мають по 106, 107, 108 і 109, а тільки деякі по 103, як теж тільки деякі по 112. Отже оцінка грамот УНС є порівняльно дуже висока, бо виносить 128%.

Панько Андрушків з відд. 146 з Дітройту, Міш., заторкує деякі льокальні справи свого відділу, опісля ще вертається до нових місячних виказів для секретарів, до яких важко призвичаїтись.

Д. Галичин вияснює, що льокальні справи поодиноких членів найкраще полагоджувати безпосередньо з головною канцелярією, бо вони не належать до конвенції. Щодо нових місячних виказів — це правда, що до них не можна відразу призвичаїтись, тим більше, як минулих понад 50 років були в ужитку інші форми звітів. Але на це нема ради, УНСоюз, як і всі інші більші асекураційні організації, мусів перейти на машинове виготовлювання тих звітів, бо при збільшенні організації вже не було фізичних можливостей виготовляти їх старою системою.

Василь Жовнір, делеґат відд. 393 з Ню Йорку, має запит в справі плянованого УНСоюзом видання Енциклопедії Українознавства англійською мовою. Цей почин дуже похвальний і його з великим задоволенням прийняв весь український загал. Проте, в українському виданні тієї книги були деякі серйозні недоліки, як у ділянках економії, мореплавства і т. п., а зокрема в ділянці Української Православної Церкви, на що звернула увагу і сама консисторія тієї Церкви в Парижі. Дискутант сам католик, але вважає своїм обов'язком звернути увагу на ту справу і він бажав би знати, чи Екзекутива УНС поробила потрібні заходи, щоб ці недоліки виправити в англомовному виданні Енциклопедії.

Д. Галичин: Свого часу було проголошено, що коли хтонебудь має будь-які завваги щодо Енциклопедії, повинен надіслати їх на адресу будь-котрого члена редакції: д-ра Мишуги, проф. Кубійовича чи проф. Шереха, але найкраще таки посилати до „Свободи" і ті завваги будуть використані. Енциклопедія вже в 65% переложена на англійську мову і треба сподіватися, що в передбаченому часі її видання буде закінчене.

Михайло Дубас, дел. 45 відд. з Филаделфії, хотів би знати, чи фонди, які УНСоюз вложив у „Союзівку", принесуть тих 3%, що їх повинні приносити інвестиції та чи під цим оглядом є будь-які вимоги відповідних асекураційних властей? Чи вже закінчені інвестиції в „Союзівку"?

Гол. предс. Д. Галичин вияснює: Ці справи вже вияснено. Згідно з дотеперішньою практикою, інвестовані в „Союзівці" капітали повинні принести вимаганих 3% зарібку, але все це зможе показати щойно будучність. З асекураційними властями ці справи вже полагоджено, а рад-

ще на цю тему говорено і не передбачається будь-яких труднощів. Щодо дальших інвестицій — уже теж була відповідь. Усе головніше покінчено, але трапляється, що стейт вимагає деяких додаткових інсталяцій, як це було цього року з алярмовими дзвінками, що їх вимагав стейт після того, як згоріла одна посілість і були людські жертви. Тих випадків не можна наперед передбачити.

Іван Кравець, дел. 140 відділу з Йонґставн, Огайо, заторкує ще раз ту саму справу, про яку вже була мова, а саме, що тільки початкові літери, замість повних імен в місячних виказах для секретарів, не є вистачальні.

Василь Попович, делеґат 367 відділу з Рачестер, Н. Й., думає, що Екзекутива не поступила згідно зі статутом, призначаючи до Статутової Комісії двох осіб з одного стейту, замість з різних стейтів, як того вимагає статут.

Д. Галичин виясню\u0454, що в Статутовій Комісії немає двох осіб з того самого стейту, натомість є делеґат з того самого стейту в іншій комісії і це статутом не є заборонене. На прикладах виказує, що в комісіях заступлено так, як тільки можна було.

Андрій Цебак, дел. відд. 100 з Гери, Індіяна: Його покликали до слова накінці і він уже властиво не має про що питати, бо його запити поставили вже інші делеґати. Він, натомість, хоче висловити думку свою і заступлених ним членів, що головному предсідникові п. Д. Галичинові належиться найбільша вдячність і признання, бо свою працю він виконує солідно, чесно і патріотично.

Михайло Чагарин, дел. з відд. 206 з Вунсакет, хоче знати, чи вже були які зголошення старців на „Союзівку", чи будуть там приймати теж сиріт та радить створити відповідний рід забезпечення для тих членів, що виплатили свої грамоти та відійшли з готівкою.

Д. Галичин відповідає: Досі було усіх 5 зголошених старців, але 4 з них це були такі, яких діти не хотіли тримати та які запитували, чи на „Союзівці" вони матимуть безплатне приміщення. Головна канцелярія їм відповіла, що ця справа ще не є актуальна, та що вони будуть повідомлені, як тільки ситуація зміниться. Був теж один такий, який мав гроші і хотів заплатити належну ціну, щоб тільки бути між своїми людьми. Щодо сиріт — тепер є така ситуація, що властиво сиріт нема, бо як тільки яка трапиться, то негайно зголошується багато осіб, що хочуть її адоптувати. Отже справа захисту для сиріт відпадає. Щодо тих членів, які відходять з готівкою, то для них немає потреби творити якийсь новий рід забезпечення, бо вони, якщо на це дозволяє їх вік, можуть вступити до будь-якого з існуючих родів.

Пилип Гарасимів, дел. відд. 8, хотів би, щоб так само, як головний секретар назвав ті відділи, які найбільше приєднали нових членів, щоб так само назвати ті відділи, які найбільше втратили членів.

Д. Галичин не думає, щоб це в будь-чому допомогло, а про такі неприємні речі краще подробиць не видвигати.

Петро Григорович, дел. 457 відділу з Ню Йорку, має доручення від репрезентованих ним членів просити вияснень щодо льокати Союзових капіталів. У звіті сказано, що понад 11 мільйонів ульоковані в бондах. Ті члени, які приїхали недавно з Европи та пережили всілякі фінансові катастрофи, включно з розвалами держав, не вважають, щоб того роду фінансова політика була правильна. Він не думає, що будь-яке того роду потрясення грозить теж цій країні, але економічні закони є всюди однакові і було б добре мати їх на увазі та не концентрувати льокати капіталів, бо трапляються речі, яких не можна передбачити. Хотів би знати, як поступають інші організації. Якщо так само, то „ми будемо спокійні".

Д. Галичин заспокоює, що майже кожна того роду організація, що наша, має приблизно 70 до 75% своїх капіталів ульокованих в бондах. Він цілком розуміє цей запит, бо дискутант належить до тих людей, які переживали в системах, що були згори засуджені на банкрутство. Це цілком певно не грозить американській системі. Щодо інших інвестицій, напр., в реальностях, того роду організації, як УНС, мають ще в додатку цілу низку законних обмежень. Відносно гіпотек-морґеджів, то добрих морґеджів досить трудно дістати і де тільки можна такі дістати, то УНСоюз їх бере.

Антін Скубяк, дел. відділу 61, має кілька запитів до секретаря і редактора „Українського Тижневика". А щодо звіту головного предсідника, то він висловлює своє повне довір'я.

Дальший провід нарадами зносу перебирає адв. М. Пізнак.

Олекса Зепко, дел. відд. 295. з Акрон, Огайо, має запит до Контрольної Комісії.

Марія Демидчук, відд. 293 з Бруклина, Н. Й. була на „Союзівці" та знає, яку велику вартість має ця оселя для УНСоюзу і його членів та для українців взагалі. Свого часу повідомлено, що вже в цьому році там відбудуться курси українознавства. Скільки молоді досі зголосилось на ці курси? Друге — чи передбачені там табори для дітей?

Д. Галичин: Курси справді там відбудуться, хоч досі зголосилось тільки 24 студентів і студенток. Можливо, що до відкриття курсів зголоситься ще більше. Так само є в пляні дитячі садки. Цією справою займається ЗУАДКомітет, який вже в цьому році хотів би примістити там дітей, але не відомо, чи так швидко пощастить приготовити відповідні приміщення. Якщо б не пощастило в цьому році, то на наступний рік цей табір для дітвори вже буде цілком певно.

Павло Федорців, відд. 385 з Міннеаполіс, має один запит: чи Головний Уряд має в пляні якісь більші полегші для тих членів, що платять свої вкладки по 30 і по більше років, бо ті полегші, які ухвалено на попередній конвенції, є невистачальні.

Д. Галичин: Ця справа не є нова, бо її підносять на кожній конвенції і на кожних зборах. На теперішній конвенції ця сама справа включена в деякі конкретні пропозиції Статутової Комісії і при тій нагоді вона буде обговорена.

Д-р Володимир Оренчук з відд. 253 з Лудлов, Мас., видвигає низку запитів щодо „Свободи", але опісля ці запити відкликує.

Іван Павловський з 230 відділу з Йонґставн, Огайо, нав'язує до твердження у звіті про занепад поодиноких відділів і думає, що в цьому є теж вина головних урядників, які не всіми відділами інтересуються і є багато відділів, які ще взагалі не бачили головного урядника на своїх зборах. Друга справа — це „Союзівка". Ми тут багато про неї говоримо, але багато з нас її не бачило і ми вернемось до своїх членів з тим, з чим поїхали. Він пропонує, щоб наступна конвенція відбулася вже на „Союзівці", щоб делеґати її побачили і пізнали, тоді вони інакше говоритимуть про неї.

Д. Галичин: Радо відбули б конвенцію на „Союзівці", але там ще нема такого приміщення, щоб можна в ньому відбути конвенцію та примістити 500 осіб. Щодо занедбаних відділів — він не перечить, що в поодиноких випадках можуть бути недотягнення теж і збоку головних урядників, хоч не було ще такого, щоб головний урядник не поїхав і не відвідав відділу, якщо була така потреба.

Іван Потучко, делеґат відд. 163, висловлює побажання, щоб на місячних виказах для секретарів подавати не тільки повні імена і прізвища членів, але теж і повні назви кляс забезпечення.

Гол. предс. Д. Галичин відповідає, що як неможливо подавати повних імен, тим менше можливо подавати повні назви кляс забезпечення, бо на машині, на якій ці викази виготовляється, нема стільки місця, як теж немає більших машин, які таке місце мали б. Тут нічого не можна вдіяти і треба задовольнитись та призвичаїтись до того, що є.

Василь Скебело, дел. 452 відд. з Іст Шікаґо, Індіяна, їдучи на конвенцію, повертав на „Союзівку" і бачив як вона виглядає та що там дістья. Він бачив ремонт і думає, що там тільки кухня і їдальня могли дещо коштувати, а решта — „причіплені двері, забитий цвях" — він не вірить, щоб ремонт міг коштувати 200,000 долярів. Бо він на таких роботах трохи розуміється, хоч не є експертом. Друга справа — управитель „Союзівки". Він довідується, що ним є Данило Слободян, син головного касира. Хто його там наставив? Чи при ремонті Головний Уряд сам наглядав над роботами, чи в інший спосіб це роблено?

Заст. гол. предс. Й. Лисогір відповідає: він не вірить, що делеґат знає, що говорить. Хай би він узяв собі „грубу книжку і олівець" та поїхав і все списав, що там зроблено, та підсумував. На всі роботи і закупи є рахунки. Заки почитали будь-яку роботу — казали давати собі оцінку і передбачені кошти тих робіт кільком контракторам. І так, напр., за помалювання будинків внутрі і зовні один контрактор з недалекого Покіпсі виставляв рахунок на 23,000 долярів, ще інший на 21 тисячу, а ту роботу виконано власними силами за 11,000 долярів. Ясно, що Головний Уряд не міг сам наглядати над усіми роботами, бо до того треба спеціялістів. Тому Гол. Уряд був заанґажував архітекта Ястремського, який був відповідальний за ті роботи. Данило Слободян на становищі управителя „Союзівки" не має нічого спільного з тим, що його батько є головним касиром. Перейнявши пост управителя, він зробив Союзові велику прислугу. Гол. Уряд був раз заанґажував одного кваліфікованого управителя „Союзівки" напочатку 1953 року, але той швидко покинув. Опісля були проголошення в газеті, що пошукується такого управителя, але його не можна було знайти. Кожному відомо, що справа робітників тепер не легка, тим більше до сезонових робіт, як це є на „Союзівці". Був ще один управитель, але захворів за тиждень перед відкриттям сезону і знову треба було скористати з послуги Данила Слободяна. Тут немає нічого спільного будь-яка фамілійність. Данило Слободян був, крім того, загальним доглядачем над роботами і Гол. Уряд мав від нього кожного дня звіт про те, що і як робиться.

Гол. предс. Д. Галичин додає: Данила Слободяна призначив на управителя „Союзівки" Головний Екзекутивний Комітет тому, що він на таку працю надається і на ній виправдався. Це немає нічого спільного з тим, що його батько є головним касиром. Головний Екзекутивний Комітет має повне довір'я до Данила Слободяна і цілком задоволений його працею. Він є добрим робітником і він сам за себе відповідає. Щодо заяви п. Скебела, що ремонт не міг стільки коштувати, то ця заява виглядає досить дивною у світлі того, що п. Скебело сам сказав. З одної сторони він на роботі розуміється, а зараз потім заявляє, що не є експертом, але мимо того видає оцінку. Тому того роду заяву треба вважати злобною, а не речевою критикою. А щоб не було жадного сумніву, і щоб не було такого говорення, як оце ми почули від п. Скебала, то краще заплатити ще додатково 500 чи 1000 долярів, найняти експертів, щоб оцінили вартість оселі та переведених там перебудов так, щоб у майбутньому не було таких заяв, як її склав п. Скебело, що он переїхався на оселю, кинув оком по ній і вже оцінив, що все нічого не варта. Ви бачите, що п. Скебело зробив із „Союзівки", цієї чудової оселі, якою можна пишатися усім українцям? Мовляв, „там двері причепили, а там цвях забили" — що це за говорення? Це вже не є жадна критика, то є злоба, що говорить з тієї людини!

Конвенція прийняла відповідь гол. предс. Д. Галичина довгими оплесками.

Голова конвенції адв. М. Пізнак повідомляє про рішення Президії конвенції, щоб звернути увагу делеґатам, згл. кандидатам на різні уряди, щоб вони не вживали для виборчої пропаґанди українського гербу — Тризуба.

На цьому він проголошує обідову перерву та відрочує сесію до год. 2-ої пополудні.

ПОПОЛУДНЕВА СЕСІЯ 3-ГО ДНЯ КОНВЕНЦІЇ

Продовження дискусії над звітом гол. предс. Д. Галичина

Голова конвенції адв. М. Пізнак відкриває пополудневу сесію, призначуючи Василя Найдуха, дел. 242 відділу, 4-тим дверником, та проголошуючи продовження дискусії над звітом Д. Галичина.

Д-р Я. Падох виголошує привіт для конвенції від Наукового Товариства ім. Шевченка.

Адв. Р. Смук з 221 відд. з Шікаґо, Ілл., ставить формальне внесення на закриття дискусії над звітом Д. Галичина, але з тим, щоб ті, які раніше зголосилися до слова, мали нагоду висловити свою думку чи поставити свої запити. Він зі свого боку має запит про те, як розвивається Український Народний Союз у Канаді та які він має там вигляди на дальший розвиток. Рівночасно він бажав би довідатись чи і наскільки відповідають правді твердження, що УНСоюз у Канаді підтримує тільки одну політичну групу. Крім того — заввага: тут вже було висловлено багато всіляких похвал і признань, але для добра організації треба часом сказати і прикре слово, якщо воно правдиво.

Гол. предс. Д. Галичин відповідає: Щодо розвитку УНСоюзу в Канаді, то це можна пізнати із звіту головного секретаря, в якому про це мова. В загальному можна ствердити, що хоч УНСоюз у Канаді розвивається не гірше, ніж у ЗДА, то все ж таки ще далеко не використано всіх організаційних можливостей. Інше діло, що в Канаді натрапляється під цим оглядом на всілякі інші труднощі. Насамперед, на терені Канади існують подібні місцеві організації і вони поширюють твердження, що УНСоюз це „закордонна" організація. Тим часом, УНСоюз ставиться дещо інакше до цієї справи. Поперше — УНСоюз стоїть на становищі, що в Канаді є місце не тільки для нього, але і для двох існуючих місцевих подібних організацій. Цю саму думку підтримує УНС у своїй писаній і говореній пропаґанді, переконуючи канадійських українців, щоб вони вступали — очевидно — в першу чергу до УНС, але теж і до інших українських організацій замість вступати до чужих. УНСоюз у Канаді має більше членів, ніж обидві місцеві організації, отже братерсько-запомогова ділянка серед канадійських українців ще далеко не розгорнена в такій ширині, як це можливо і там ще є багато місця до праці. Все ж таки за останніх чотири роки організаційна праця УНСоюзу в Канаді не представляється гірше, ніж у ЗДА. Щодо закиду про однобічне партійно-політичне ставлення УНС в Канаді, то це не відповідає дійсності. Два дні тому відбулися наради конвенційних делеґатів з Канади і хоч усі вони належать до одного угрупування, то вони самі зі свого боку підкреслювали потребу і конечність, щоб УНС не робив жадних політичних різниць і трактував однаково та однаково відносився до всіх групувань не тільки в своєму власному інтересі, але і в інтересі всієї української спільноти та української справи. Таку політику заступає і реалізує теж і Головний Уряд та головна канцелярія. Інше діло, що в УНСоюзі в Канаді грає головну ролю те угрупування, яке в Канаді було раніше, бо новоприбулі, які створили інші угрупування, ще не зуміли включитися в УНСоюз у такій мірі, щоб відігравати в ньому таку ролю, яку в інших обставинах могли б. Проте — і це треба підкреслити — навіть самі члени того угрупування, яке грає головну ролю в Союзі в Канаді, є за тим, щоб власне на терені УНСоюзу в Канаді не було жадних різниць та жадних партійно-політичних привілеїв. З вдоволенням треба підкреслити, що таке становище є розумне і єдиноправильне. Для вичерпання дискусії в справі УНС в Канаді, треба ще згадати про гіпотеки-морґеджі на канадійському терені. Деякі канадійські члени роблять УНСоюзові закиди, що він не поступає справедливо і правильно, відмовляючи своїх гіпотечних інвестицій на терені Канади. Діло в тому, що коли УНС признає морґеджі в ЗДА, то асекураційні департаменти вважають їх за таку саму добру інвестицію капіталу, як і в бондах. Інакше мається справа в Канаді, і тут УНС зустрічається насамперед з законними труднощами і тому він не може поступати інакше, як поступає, без уваги на те, чи це подобається йому та поодиноким його членам, чи ні. Асекураційні закони в Канаді признають достаточною ґарантією інвестованих капіталів у Канаді тільки бонди, державні, міські та публічної вжитковости. Натомість, морґеджі не вважаються такою запорукою. Ми маємо деякі морґеджі в Канаді, але тільки з тих грошей, які лишаються. Наприклад, як ми маємо зібраних у Канаді 65,000 долярів, то згідно з канадійськими асекураційними законами ми повинні щонайменше 60,000 долярів інвестувати в бондах, а дальших 5,000 дол. можемо вже евентуально використати на морґеджі. Такий є стан і ми не можемо його змінити.

Конґресмен МекКормик з Массачусеетс промовляв під час одної із конвенційних сесій, високо оцінюючи українські жертви в боротьбі проти комунізму і російського імперіялізму та стверджуючи, що з цього повинні брати собі приклад всі інші країни вільного світу з Америкою на чолі. Біля конґресмена МекКормика сидять за президіяльним столом (від ліва) д-р Галан, заст. голови конвенції, голова конвенції адв. М. Пізнак, стоїть за столом п. М. Давискиба, головний радний УНСоюзу з Масачусетс, а справа сидить п-ні Й. Гіббайло-Гіббонс, секретарка конвенції.

Адв. М. Пізнак представляє конґресмена Джана В. Мек Кормика, демократа з Массачусетс та віддає йому слово.

ПРОМОВА КОНҐРЕСМЕНА МЕККОРМИКА

Конґресмен МекКормик насамперед висловлює свою радість з нагоди побувати на конвенції великої української організації. Україна становить сьогодні найбільшу т. зв. меншину в Совєтському Союзі. Він ніколи не погодиться з тим, щоб така країна, як Україна, перебувала в неволі. Він знає історію України. Всі пригадуємо 1917-20 роки та Українську Народну Республіку. Проте, заки ця нова республіка потрапила розгорнути свої сили, вона впала жертвою большевизму. Він вірить і Бог допоможе, що це вже не надовго. Треба радіти, що українці не занедбують своєї державної традиції, доказом якої є їхній державний уряд на вигнанні. Українські надії на визволення не здійснились і під час другої світової війни. Але Україна зберегла і виявила свій дух волі і в цьому не мала заслуга теж американських українців. Що ж нам робити в Америці, щоб допомогти у визвольних змаганнях поневолених народів? Він за свій довгий час у Конґресі завжди боровся проти комунізму. Вже від 1934-го року він належав до спеціяльної конґресової комісії, яка прослідкувала світового вбивника — большевизм. У світі вже було багато диктаторів і диктатур, але всі вони скінчилися. Всі, що вірять у Бога та вірять у волю, вірять теж і в кінець большевизму. Тільки знищенням комунізму можна припинити аґресію та встановити справжній мир. Що нам робити на виклик такої диявольської сили, як комунізм? Гітлеризм і комунізм, це точно те саме, хоч і у дещо зміненій формі. Це світові вбивники. Вони змагають до своєї злочинної мети всіми ще більш злочинними засобами. Ми є громадянами країни, яку доля вибрала на те, щоб розправитись з комунізмом. Вашинґтон сьогодні репрезентує волю і життя, а Москва є символом рабства і смерти. Ми мусимо докласти всіх сил, щоб наша країна перемогла смерть, і врятувала життя. Ми повинні бути сильні не тільки духово, але і фізично, військово. Це є в інтересі миру і життя. В боротьбі за це ми повинні бути готові на кожну жертву. Ми мусимо не тільки бути проти комунізму, нам треба його активно поборювати на всіх фронтах і всіх ділянках. Ми повинні визначувати побоєвища. Проблема не тільки в тому, що ми хочемо, але і що ми повинні робити. А в тій повинності є теж і допомога в боротьбі за волю тих, що поневолені. Комуністи мають респект тільки перед силою і ми повинні показати їм таку силу. Ми повинні бути сильні не тільки для оборони, але і для перемоги. Великою складовою частиною тієї нашої сили є визвольні рухи поневолених народів за залізною заслоною. Будьмо сильні, будьмо найсильніші в усьому. Ми переможемо і принесемо волю тим, що поневолені!

Промову конґресмена МекКормика приявні прийняли бурхливими оплесками.

Голова конвенції адв. М. Пізнак, дякуючи конґресменові за його слова надії та заохоти, звертає увагу, що між делеґатами на цій конвенції є велика група новоприбулих українців, які власне так, як він, оцінюють большевизм, бо знають його з власної практики та власної боротьби проти нього. На заклик адв. М. Пізнака всі делеґати з-поміж новоприбулих встають, а конґресмен і конвенція їх щиро оплескують.

ПРОДОВЖЕННЯ ДИСКУСІЇ НАД ЗВІТОМ Д. ГАЛИЧИНА

Григорій Тимчій, дел. відд. 347, з Мілвіл, Н. Дж., має два запити: 1) чому не вільно видавати 20-літньої вивінувальної грамоти в стейті Ню Джерзі, і 2) яку платню має адміністратор „Союзівки" Д. Слободян?

Гол. предс. Д. Галичин відповідає: Г. Тимчій має рацію, коли питає про 20-літню вивінувальну грамоту в стейті Ню Джерзі, бо це його болить, що в інших стейтах можна видавати таку грамоту, а в стейті Ню Джерзі ні. Це вже є химера американських законів. УНС видавав ці грамоти в Ню Джерзі, починаючи від 1926-го року і щойно минулого року стейтові асекураційні власті звернули увагу, що це було неправильно. Ці грамоти, що вже були видані, є, очевидно, важні, але дальших того року грамот не можна видавати, бо в стейті ще досі немає закону, який дозволяв би на видавання вивінувальних грамот для дорослих, хоч можна їх видавати для дітей. В інших стейтах справа малася навпаки, що для дорослих вільно було видавати такі грамоти уже 30-40 років тому, а для дітей почато видавати їх тільки яких 20 років тому. Стейт Ню Джерзі в тому відношенні „цілком перевернений", бо дозволяє видавати для дітей, а для дорослих він ще досі не змінив закону. Минулого року заторкнено цю справу на зборах представників братерсько-запомогових організацій в Атлантик Сити і тоді комішенер забезпечення признав, що це є нерозумний закон, тим більше, що такі грамоти видавав від 30 років не тільки Союз, але й інші організації, аж нагло стейт „збудився" та пригадав собі, що це є проти закону. Проте можна сподіватись, що в найближчому часі цей закон буде змінений і в цьому напрямку працюється, бо той закон не має жадного узасаднення. Друга справа — яку платню має управитель „Союзівки" п. Данило Слободян? Данило Слободян не був заанґажований спеціяльно до того, щоб бути управителем „Союзівки". Він працює в головній канцелярії вже від того часу, як вернувся з війни, де він був капітаном в американській армії. Тоді, коли його заанґажовано до праці, було трудно дістати робітника. Батько його сам був проти того, щоб його брати до праці, побоюючись, щоб з того не роблено помилкових висновків. Але в тодішніх обставинах він сам, Д. Галичин, рекомендував не дивитись на це і таки прийняти Д. Слободяна до праці в головній канцелярії. До праці він прийшов після того, як його звільнено з шпиталю, в якому він лікувався з важких ран, що їх відніс під час війни на фронті. В канцелярії він почав працювати, маючи початкову платню 35 долярів тижнево, так як зачинає кожний робітник. З уваги на батька, що є касиром УНС, не роблено жадних різниць, бо Данило Слободян сам за себе і за свою працю відповідає і він має свої власні заслуги, які виправдують його працю в Союзі. Починаючи від 35 долярів, він мав потім 40, 45, 50 дол. і т. д., так само, як усі інші робітники, аж дійшов до 63 долярів тижневої платні. Після того, як він пішов на „Союзівку", в додатку пішов зі своїм автом та зі своїм варстатом, які поставив цілком до розпорядження „Союзівки", йому додано ще 30 долярів тижнево.

Данило Слободян, що бере участь у конвенції, як делеґат 2-го відділу, виступає і додає, показуючи свою платничу конвертку, що його платня тижнево виносить на чисто 60 долярів і 19 центів. При цьому він додає, що коли б він мав працювати на „Союзівці" за гроші, він уже давно був би ту працю покинув, бо тих 60 долярів не є ніякою платнею за тих 10, 12, 14, а то й 16 годин денно праці, яку йому приходиться виконувати.

Заяву п. Д. Слободяна конвенція прийняла оплесками.

Осип Дячишин, дел. 465 відділу з Канади, пропонував би закінчити дискусію, але коли її продовжують, то він має два запити: 1) як мається справа евентуальної злуки Союзів, і 2) чи канадійські члени УНС матимуть однакові права і привілеї щодо дому старців на „Союзівці"?

Д. Галичин відповідає: Справа злуки Союзів уже давня і її історія відома. Український Народний Союз зі свого боку робив усе можливе та йшов на найдальші уступки, щоб до такої злуки допровадити, але в цьому він натрапляв на перешкоди і такі вимоги збоку інших організацій, на які трудно було погодитись, якщо мати на увазі добро своєї організації. Справа евентуальної злуки завжди актуальна, але вона не належить до тих наглих, які треба розв'язувати негайно. Упродовж останніх двох років у цій справі вже не роблено жадних заходів, бо їх роблено багато в попередніх роках. УНСоюз скликав у цій справі спільні наради, давав різні пропозиції і запевнення, але він завжди зустрічався з всілякими підозріннями збоку представників іншої організації, які вважали, що УНСоюз, як більша організація, хоче їх „з'їсти". УНСоюз у цій справі вже не може далі піти, як пішов, та не буде інших „просити на колінах", щоб вони об'єднувались, якщо вони собі цього не бажають. Щодо канадійських членів і їх привілеїв відносно „Союзівки", то справа цілком ясна: вони мають не тільки всі ті права і привілеї, що їх мають члени в стейтах, але до них Головний Уряд, за апробатою всього членства, завжди ставився і ставиться з підкресленою прихильністю та дає їм, де тільки може, спеціяльні права, йдучи їм спеціяльно на зустріч. Те саме відноситься і до „Союзівки". Як уже буде відкритий дім для старців і коли б такі старці були між членами УНС в Канаді, то для них не тільки буде місце на „Союзівці", але й Головний Уряд зі свого боку буде робити все можливе, щоб допомогти їм полагодити формальності переїзду і т. п.

Іван Бішко, дел. 325 відд. з Брукліну, запитує, чи можливо, щоб поодинокі відділи мали своїх організаторів.

Д. Галичин відповідає, що для поодиноких відділів було б досить важко вдержувати таких організаторів, але є дуже побажане, щоб організаторів мали бодай поодинокі місцевості. В цьому потрібна допомога відділових урядників і побажанням є, щоб делеґати, вернувшись до своїх місцевостей, підшукали організаторів, а опісля повідомили про це Головну Канцелярію. Заанґажування організаторів у поодиноких місцевостях цілком певно допомогло б в організації нових членів впродовж нового чотирирічного періоду.

Євстахій Гомотюк, дел. відд. 277 з Гартфорду, Конн., хоче знати, як ставиться Головний Уряд до запомогових кас хворих по відділах, скільки таких кас існує, скільки виплатили вони хворим у звітовому часі та чи мають вони окремі статути. Друга справа — допомога студентам в рямках приєднування і вдержування в УНС молоді.

Д. Галичин відповідає: братські каси хворих має приблизно 50% відділів давніших. Від 1930 року таких кас не твориться, хоч Головний Уряд постійно звертає увагу та рекомендує творення таких кас. Все ж таки за останнє чверть сторіччя створено такі каси тільки при чотирьох нових відділах. Щодо студентів, УНС, як відомо, на кожній попередній конвенції та річних зборах Головного Уряду ухвалював по 2,000 долярів з народного фонду на стипендії, але тих студентів було щораз більше, — на останній конвенції було вже 106 таких, що бажали стипендій, — отже як на таку кількість розділити таку малу суму, яку можна виасиґнувати на стипендії, то це так роздрібнює цей фонд, що він практично не дає більшої вартости. Тому вже минула конвенція стала на становищі, що коли ці фонди використати спільно, наприклад, на курси українознавства, то з того буде більша користь і для студентів, і для нашої організації.

Петро Котельницький, дел. 189 відд. з Филаделфії, зголошується до слова в справі допомоги спортовцям, які не мають свого окремого органу.

Голова конвенції адв. М. Пізнак стверджує, що ця справа належатиме до дальшої точки нарад над пляном праці та заявляє, що список зголошених до дискусії над звітом гол. предс. Д. Галичина вичерпано і він прийме внесення, щоб ухвалити йому заяву довір'я.

Численні делеґати ставлять такий внесок і численні делеґати внесок піддержують.

Підданий під голосування внесок конвенція приймає та одноголосно і вставанням з місця ухвалює гол. предс. Д. Галичинові заяву довір'я з признанням за його віддану працю для УНСоюзу.

ВИСТУП КОНҐРЕСМЕНА К. Б. КІТІНҐА

Представлений делеґатам головою конвенції адв. М. Пізнаком, конґресмен Кенат Б. Кітінґ з Рачестеру, висловив насамперед своє вдоволення з можливости виступити на конвенції „цієї великої української і американської організації", Українського Народного Союзу, яку він так добре знає із її діяльности в країні та в його районі. З українцями в Рачестер він часто має до діла і він думає, що українці, це „найбільша бойова сила проти комунізму" дома і закордоном та в цілому світі. Це тому, що вони самі найкраще знають комуністичне лихо. Не можна бо забувати, що українці пізнали

Конґресмен МекКормик в оточенні делеґатів з Масачусетс.

злочинну комуністичну систему та боролись проти неї вже тоді, як світ взагалі , а Америка зокрема комунізму взагалі не розуміли та коли він ще не становив такої великої загрози, як тепер. Конґресмен знає невпинну працю УНСоюзу та його членства для освідомлення Америки перед комуністичною загрозою, та високо цю працю оцінює. Він думає, Америка повинна користати з багатющого досвіду українців та при їх допомозі розбудувати „кращу Америку" і перемогти большевизм. Український Народний Союз — це „найкраща організація, з величезними заслугами для Америки".

Твердження конґресмена Кітінґа делеґати прийняли з великим одушевленням. Голова конвенції дякує конґресменові та дозволяє рачестерській делеґації віддалитись для спільної з конґресменом Кітінґом фотосвітлини.

П-ні Анна Цьопик пропонує перевести збірку на те, щоб закупити відповідні книжки про Україну англійською мовою і подарувати їх тим сенаторам та конґресменам, які на цій конвенції виступають.

Д. Галичин виясню, що збірки не треба переводити, але він гаряче рекомендує делеґатам, щоб взяли собі до серця слова п-ні Цьопик та самі між собою постарались цю думку зреалізувати.

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТАМИ ІНШИХ ЧЛЕНІВ ГОЛ. УРЯДУ

Голова конвенції адв. М. Пізнак висловлює думку, що в дискусії над звітом гол. предс. Д. Галичина вичерпано всі важливіші проблеми та що дискусія над звітами інших урядників буде вже коротша і тому він пропонує, щоб дальша дискусія велася вже спільно над звітами усіх інших членів Головного Уряду, на що конвенція погоджується.

Микола Комуницький, делеґат 194 відд. з Ню Йорку, зголошується до слова із запитом до звіту головного касира Романа Слободяна. В довшій промові та подрібними цифрами на поодиноких сторінках звіту гол. касира і порівняннями із річними та місячними касовими звітами за попередні 4 роки дискутант виказує цілу низку розходжень і неточностей в кінцевому звіті в таких справа, як приходи, розходи і балянс друкарні „Свободи", продажу і купна бондів та адміністрації „Союзівки".

Д-р В. Ґалан, який перебрав у заступстві дальше ведення конвенції, виправдується перед делеґатами, що дозволив дискутантові забрати своїм словом багато більше часу, ніж встановлено, але він думає, що це було для добра організації, щоб видвигнути та вияснити всі неточності, які могли трапитись.

Із залі поставлено внесення, щоб гол. касир Р. Слободян не відповідав на видвигнені закиди та поставлені запити тепер, бо це циферно скомплікована справа, за якою важко слідкувати невтаємниченим в рахункові нюанси. Натомість п. Слободян повинен окремо зійтись з дискутантом і ці справи вияснити.

Р. Слободян погоджується з тією пропозицією, але для загального вияснення додає, що дискутант має настільки рацію щодо незгідности дяких рубрик, бо ці рубрики в поодиноких звітах інакше подані. Це значить, що в подрібному звіті ці поодинокі рубрики відповідно „розбиті" на ряд „підрубрик", тоді коли в загальних звітах вони „скомасовані". Значить, в кінцевих рахункових замкненнях у всіх звітах різниці нема. Конкретними прикладами доказує правдивість свого твердження. В заключенні він стверджує, що Комуницький справді з великою увагою мусів не тільки прочитати, але і простудіювати касові звіти, що касирові може справити тільки велику приємність. Згідно з побажанням конвенції, він погоджується дати дискутантові окремо всі бажані вияснення. Додатково гол. касир дає потрібні вияснення щодо фінансового вкладу та ремонту і адміністрації Союзівки. Ті з членів УНС, що були на Союзівці не тільки для критики, але для оцінки, знають її вартість. Були такі, що вартість тієї оселі оцінювали на пів мільйона долярів. Попереднього року, як УНСоюз був вложив у Союзівку приблизно 102,000 долярів, у Ню Йорку відбувалися Союзові збори, на яких показано і прочитано листи з пропозицією відкупити ту оселю від УНС і була нагода заробити приблизно 45,000 долярів. Але тоді всі присутні на зборах члени однодушно дораджували відхилити пропозицію та зрезиґнувати із заробітку, тільки задержати оселю. Головний Уряд має конвенційну ухвалу, щоб придбати таку оселю і він ту ухвалу виконав. П. Галичин попередньо заявив, що через Союзівку він уже два роки не мав вакацій. Те саме може сказати про себе і п. Слободян. Не для своєї приємности ,але для Союзівки і УНС він зробив на Союзівку понад 2,000 миль дороги на свій власний кошт, заплативши в додатку за кожну проспану на Союзівці ніч та за кожний спожитий там обід чи вечерю.

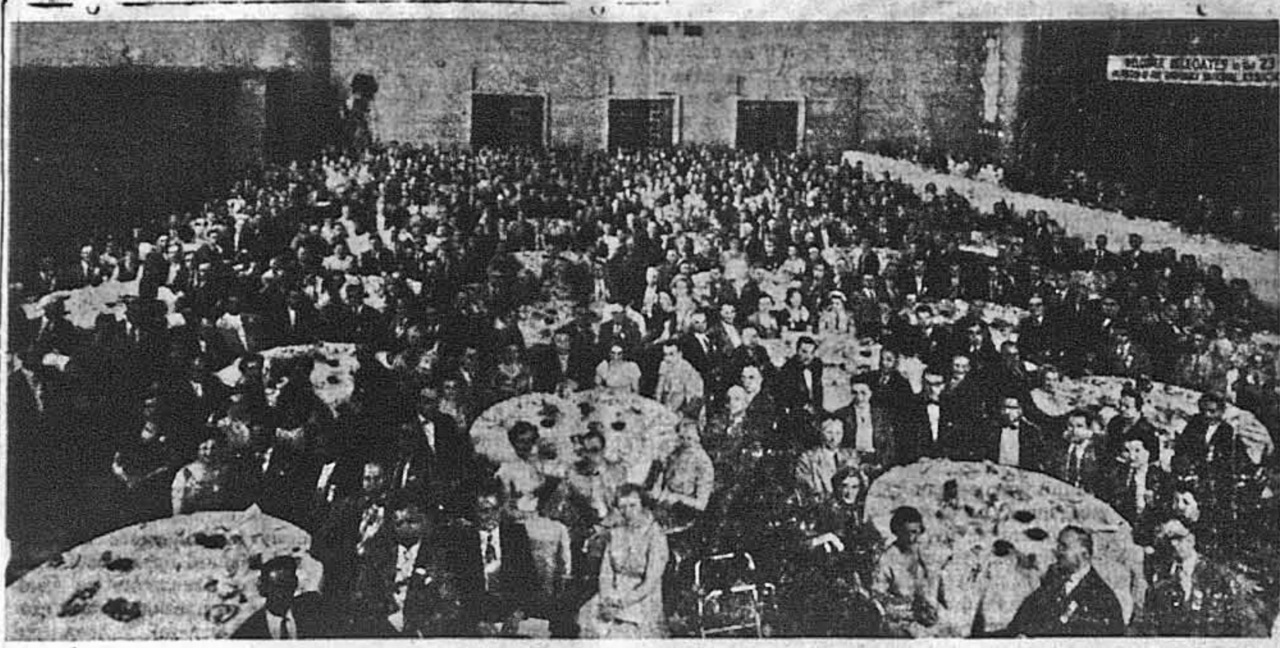
Ці та дальші вияснення п. Слободяна конвенція прийняла бурхливими оплесками.

Андрій Косович, делеґ. 106-го відділу з Шікаґо має запит до Контрольної Комісії. Загально відома справа, що в 1950 р. були затратились бонди вартости 60,000 долярів. Про це немає згадки ані в звіті касира, ані в звіті Контрольної Комісії, хоч того роду справ в жадному разі не можна закривати, а,навпаки, треба їх якнайточніше вияснити.

Степан Куропась, голова Контрольної Комісії, відповідає: Делеґат 106-го відділу має повну рацію, того роду справ не можна закривати і їх не закрито, тільки делеґат, виходило б, не читає всіх звітів Контрольної Комісії. В її звіті з 1950-го року сказано, що бонди вартости 60,000 долярів затратились при виміні і рівночасно подано, що забезпеченева компанія цю втрату покрила, разом з належними за неї відсотками, заплативши УНСоюзові понад 62,000 долярів. Значить УНСоюз вже тоді, безпосередньо після втрати бондів, не був відніс жадної втрати. А дальше, в звіті Контрольної Комісії з 1953-го року знову подано, що бонди знайшлися та вияснено в який спосіб. Тому, що ця справа з втратою і знайденням бондів в нічому не вплинула на будьякі зміни в маєтковому стані організації, Контрольна Комісія, вияснивши цю справу в попередніх звітах та повідомленнях, не мала потреби повторювати її ще раз у конвенційному звіті. Але добре, що делеґат підніс цю справу, бо це дало нагоду розвіяти всякі можливі сумніви.

Павло Заболоцький, делеґат 371 відд. з Нюарку, пригадує, що гол. касир Р. Слободян у своєму звіті зробив деякий закид новій іміґрації, що вона, мовляв, не включилася в працю УНСоюзу. Чи він може піддержати це твердження відповідними арґументами, бо з уст інших головних урядників можна було почути протилежні запевнення і теж підношувано, що власне новій іміґрації УНСоюз завдячує свій найкращий розвиток у звітовому часі.

Гол. кас. Роман Слободян радий, що делеґат видвигнув цю справу, хоч і не цілком точно. Бо він ані у своєму звіті, ані у відповідях на запити чи при будь-якій іншій нагоді ніколи не видвигав закидуваного йому твердження, бо воно було б проти фактичного стану. Це бо факт, що власне новій іміґрації УНСоюз завдячує не тільки свої виїмкові організаційні успіхи за останні роки, але теж і оживлення інших ділянок союзової праці. Натомісць можна ствердити, що нова іміґрація не включилася в працю УНСоюзу в такій мірі, як цього можна б від неї вимагати, беручи до уваги її свідомість, її патріотизм та її політичний характер. Правда, до УНСоюзу вступило приблизно 23,000 нових іміґрантів і всі ми, зокрема старі піонери, дуже раді, що багато десятків представників тієї новоприбулої іміґрації маємо вже на цій конвенції. Проте, 23,000 на всіх приблизно 100,000 новоприбулих іміґрантів дає повне право піднести, що ця нова іміґрація не виявила ще досі такого розуміння вартости і значення УНСоюзу, як цього можна б від неї сподіватися. Р. Слободян вірить, що в найближчому часі та при відповідній організаційній праці цей рекорд нової іміґрації не дасть причини навіть до такого малого докору, як оце піднесено. УНСоюз, що дав найбільший моральний і фінансовий вклад в початкову оборону, опісля допомогу і вкінці в переселення

З нагоди 23-ої онвенції УНСоюзу відбувся бенкет в яко у взяло участь понад 500 делеґатів і гостей. Бенкет, який включав теж артистичну програму, був головним форумом [illegible] американських представників ,які вважали собі за честь і привілей виступами на цій конвенції.

та у влаштування нової іміґрації, має моральне право того роду справи видвигати, бо вони є в нашому спільному інтересі та в інтересі добра української визвольної справи.

Д-р Василь Палідвор, делеґат 350-го відділу, не хотів забирати слова, але спонукали його до того виступи деяких його папередників, зокрема тих, що говорили про карпети, двері і цвяшки на Союзівці. Того роду дебати викликують деякі сумніви щодо рівня і вартости делеґатів і тому він гаряче закликає до вдержання дебат на відповідному рівні, гідному цієї великої і славної організації.

Пригадку д-ра Палідвора конвенція приймає довгими оплесками.

Іван Іванчук, делеґ. 175-го відділу з Дітройту, висловлює насамперед свою радість з приводу того, що Головний Уряд остаточно рішився перевести в життя думку про курси українознавства, яку він обстоював ще бувши членом Головної Контрольної Комісії в попередній каденції. Він рівночасно запитує заст. гол. предс. Й. Лисогора, чи Головний Уряд має будь-які дальші пляни щодо організації молоді.

Й. Лисогір відповідає, що проблема молоді є одною з головних турбот і старань Головного Уряду. Багато в цьому напрямку вже зроблено, дещо мало успіх, а дещо не мало. Теж не думає Гол. Уряд на цьому зупинятись. Крім дотеперішніх практик, у пляні є ще ціла низка інших акцій, як окружні з'їзди молоді, поширення Клюбів молоді УНС і т.п., як теж розбудова плянованих уже на цей рік курсів, головним завданням яких буде приготовити та виховати лідерів молодої генерації, бо тільки вони зможуть найкраще цю генерацію охопити та включити в творчий процес УНС.

Петро Сцілений, дел. 11-го відділу з Пенсилвенії, хоче знати, чи УНСоюз виплачував посмертне за своїх членів-вояків, що згинули в останній війні та чи він має відповідний плян на випадок нової війни, яка може бути в тисячу разів страшніша.

Гол. предс. Д. Галичин виясню: УНСоюз, як і всі інші асекураційні компанії, має в своєму статуті клявзулю, яка звільняє його від виплати посмертного за членів, які згинули у війні. Проте, ця клявзуля є радше застереженням охороною організації перед невідомим, себто, коли б стався такий випадок, про який згадав дискутант, що війна могла б бути в „тисячу разів" страшніша та коштувала стільки жертв, виплата посмертного після яких могла б потрясти основами організації. Отже, це тільки застереження на найгірший випадок, бо досі Український Народний Союз виплатив тисячі посмертного за тих своїх членів, що життя своє віддали в боротьбі за волю під час другої світової війни, як теж і під час війни в Кореї, що є стверджено у звітах. Проте, клявзуля в статуті мусить лишитися на випадок непередбаченої катастрофи.

Максим Паращук, дел. 288-го відділу з Пенсилвенії, не має жадного запиту, але хоче тільки висловити жаль з того приводу, що тут під час дебат видвигнено низку докорів і скарг на адресу Головного Уряду, якому належиться тільки вдячність за його віддану і жертвенну працю для добра УНСоюзу. Для порядку він тільки хоче спитати, як УНСоюз виплачує запомоги та якими мотивами він у такій виплаті керується.

Гол. касир Р. Слободян відповідає, що запомоги виплачується виключно на базі оправданих та статутових причин. Є великі відділи, члени яких одержали мінімальну запомогу, бо її не потребували, але є натомість малі відділи велика частина членів яких таку запомогу одержала. Є члени, які з уваги на їхнє каліцтво чи хворобу вибрали запомог на суму вартости їхньої грамоти, в нічому не порушуючи самої грамоти. Але це є ті направду оправдані випадки, тому він апелює до урядників відділів, щоб власне для таких найконечніших випадків зарезервували запомогові фонди.

Дмитро Медицький, дел. 167-го відд. з Толідо, Огайо, хоче знати, чи УНСоюз дає позички на приватну власність.

Гол предс. Д. Галичин заявляє, що такі позички дається, якщо вони тільки відповідають інвестиційним вимогам.

Іван Малко, дел. 320-го відд., резиґнує зі свого права голосу, бо його запит був уже відповіджений.

Юліян Павчак, дел. 158 відд. з Бруклина, заки поставить запит, хоче висловити думку, що Гол. Уряд сам завинив у тому, що витрачено багато часу на дебати в справі Союзівки. Це можна було оминути, коли б у цій справі був представлений конвенції окремий звіт. Його запит такий: у звіті касира є рубрика 509 долярів за позичення рахункових машин. Чому ті машини позичається, а не купиться на власність.

Гол. предс. Д. Галичин виясню, що тих машин не можна купити, бо вони не є в продажу. Їх виробляє; тільки одна фірма і їх позичає, а не продає. Теж усі інші організації чи підприємства, які користуються такими модерними машинами, позичають їх.

Іван Кравчишин, дел. відд. 200, запитує, хто робить інвестиції союзових фондів, касир чи всі члени Екзекутиви, та чи ці інвестиції можна робити в точно означених стейтах, чи в усіх.

Гол. касир. Р. Слободян виясню, що інвестиції робить колеґіяльно Головний Екзекутивний Комітет та що їх можна робити в цілій країні.

Гол. конвенції адв. М. Пізнак стверджує, що список зголошених до дискусії над звітами членів Головного Уряду вичерпаний та що він має спільне внесення дел. 8-го відділу з Йонкерс п. Василя Мандзія та дел. 6-го відділу п. Андрія Вовка, щоб закрити дискусію і прийняти звіти Головного Уряду, ухвалюючи йому заяву довір'я.

Делеґати відділів 371-го, 210-го та багатьох інших піддержують внесок, який голова конвенції піддає під голосування.

Конвенція вставанням з місць та оплесками приймає звіт усіх членів Головного Уряду та ухвалює їм заяву довір'я.

На цьому закінчено сесію третього дня конвенції.

Гол. конвенції адв. М. Пізнак пригадує, що в год. 8-мій ввечорі відбудеться конвенційний бенкет, з виступами важливих представників уряду і Конґресу.

КОНВЕНЦІЙНИЙ БЕНКЕТ

Конвенційний бенкет почався о год. 8-ій ввечері та відбувся у великій залі готелю Статлер, де відбувалась конвенція. В бенкеті взяло участь понад 600 осіб, делеґатів і гостей. Тостмастром бенкету був головний секретар п. Григорій Герман, а американських гостей представляли на переміну — демократів заст. гол. предсідника п. Й. Лисогір, а републиканців голова конвенції адв. М. Пізнак. Формальну частину бенкету відкрив п. Герман, вітаючи гостей і делеґатів з нагоди 60-річчя УНСоюзу. Він згадав, як то 60 років тому і Шамокін, Пенсилвенія, в малому містечку вуглекопів, починалася та велика організація, 60-річчя якої тепер обходимо та попросив о. д-ра Пилипця, українського католицького пароха Вашинґтону, щоб провів молитву, що о. Пилипець і зробив, прохаючи Божого благословення для УНСоюзу, зібраних делеґатів і гостей, для країни і народу та відмовляючи „Отче Наш".

ВИСТУП Д. ГАЛИЧИНА

Після вечері п. Герман віддав слово голові УНС п. Д Галичинові, який українською мовою започаткував серію промов, закликаючи зібраних на конвенції представників УНСоюзу, а через них і все членство, продовжувати і збільшувати свої зусилля і працю на допомогу визвольним змаганням України. Він зокрема поручав задержати традицію і теж з нагоди конвенції скласти пожертви на цілі Українського Народного Фонду.

Першим американським промовцем на бенкеті був представлений п. Лисогором відомий приятель українців та української визвольної справи, колишній комішенер переміщених осіб Едвард О. Коннор.

ПРОМОВА Е. О'КОННОРА

Мр. О'Коннор, почінаючи свою промову українським „Пані і панове", згадав коротко про свої дотеперішні зв'язки з українцями та українською проблематикою і висловив жаль, що в державному департаменті ще й досі мають голос люди, які вважаються „експертами" в східньо-европейських справах, але які іґнорують або легковажать один з найбільших і найсильніших арґументів у теперішній боротьбі вільного світу проти большевизму, себто визвольні змагання українського та інших поневолених народів. У дальшій промові мр. О'Коннор навів багато відомих фактів з тієї боротьби, яка йде по лінії найкращих американських традицій, відповідає найвищим ідеалам американської Декларації Незалежности, Конституції і Хартії Прав та становить найважливішу ділянку в теперішньому світовому змаганні. Мр. О'Коннор висловив надію і впевненість, що ця боротьба вкінці таки знайде відповідне зрозуміння у вільному світі та спільними зусиллями закінчиться повною перемогою волі над большевицькою неволею. Тоді український нарід займе почесне місце серед вільних народів світу, бо і в їх обороні він приносить гекатомби жертв крови і майна.

Едвард О'Коннор, колишній комішенер Д.П. і тепер зв'язаний з конґресовою комісією Керстена для розслідження большевицьких завоювань, був одним з перших промовців на конвенційному бенкеті УНСоюзу. М-р О'Коннор — відомий приятель українців та їхніх змагань. Свою промову він зачав українським зверненням: „Пані і панове" та, перевівши низку порівнянь між американськими і українськими визвольними змаганнями, закінчив її теж словами українського національного гимну: „Ще не вмерла Україна!"

ВИСТУП КОНҐРЕСМЕНА М. ФІҐЕНА

Конґресмен Майкел Фіґен з черги висловив свою радість з цього побуту між українцями, про жертвенні змагання до волі яких він мав нагоди багато читати і чути. Одним з найбільш переконливих прикладів творчої вартости українців можна важати Український Народний Союз. Але така організація може розвинутися тільки в обставинах волі, яка, на жаль, не існує в самій Україні. Конґресмен вважає, що змагання до волі і незалежности українського народу заслуговує на максимальну підтримку, бо вона є в найвищому інтересі Америки і всього вільного світу. Дух української волі ніколи не підкорявся московській брутальности і сьогодні вже теж в Америці щораз більше людей, між ними і відповідальних державних мужів, які здають собі справу, що від тієї української волі може залежати й наша власна воля та незалежність.

ТОСТ НА ЧЕСТЬ ПРЕЗИДЕНТА КРАЇНИ

Перебираючи дальше представлювання гостей, адв. М. Пізнак, а за ним і всі присутні, вставши з місць, піднесли тост на честь „одного з найбільших оборонців волі", президента Двайта Д. Айзенгавера.

ВИСТУП КОНҐРЕСМЕНА Ч. КЕРСТЕНА

Представлений адв. М. Пізнаком конґресмен Чарлз Керстен насамперед ствердив, що 21 рік тому Америка зробила велику помилку, визнавши формально СССР. Тоді вона не здавала собі справи, кого вона визнає. Бо визнала вона чортівську ідею, яка вже тоді мала за головну мету поневолення або знищення світу. Від самого початку свого існування той чортівський режим намагається виховати для своїх злочинних цілей виродків без Бога, чести і сумління, бо тільки на таких він може опиратись. Промовець вірить, що ЗДА раніше або пізніше одверто визнають свою помилку та відкличуть визнання тої системи. Цим Америка знову поверне до своєї світлої традиції, поверне на правильний шлях і це приспішить процес визволення поневолених Москвою народів, у першу чергу українського, який так геройчно бореться за свою волю.

Конґресмен Керстен тількищо скінчив свою промову, в якій домагався зірвання дипломатичних взаємин з Совєтським Союзом та „активної визвольної політики" ЗДА у відношенні до України й інших поневолених народів. Йому дякує за виступ голова конвенції, адв. М. Пізнак, що разом з п. Й. Лисогором, попереднім заст. голови УНСоюзу, напереміну представляли гостей на бенкеті. Посередині сидить задумано п. Григорій Герман, головний секретар УНСоюзу, що був товстмастром бенкету. З боків сидять: ген. Новленд (зліва) і голова УНСоюзу п. Д. Галичин (справа).

ВИСТУП СЕНАТОРА І. АЙВСА

З черги промовляв ,представлений адв. М. Пізнаком сенатор Ірвінґ Айвс. Він радий, що може бути тут і вшанувати те, що УНСоюз зробив і робить для кращого взаємного зрозуміння між американцями й українцями. Тим самим він ушановує і тих українських борців за залізною заслоною, в кінцеву перемогу він не сумнівається. Він ґратулює УНСоюзові з нагоди його 60-річчя та віддає йому пошану за його великі прислуги для Америки та за велику працю для України.

Між американськими промовцями на бенкеті був теж сенатор Айвес з Ню Йорку, який ґратулював Українському Народному Союзові за його величезну працю, виконану впродовж 60 років для добра З'єдинених Держав та для визволення України.

ПРОМОВА СЕНАТОРА ГОМЕРА ФЕРҐУСОНА

Приявність на ювілейному бенкеті УНСоюзу вважає сен. Ферґусон за привілей і честь для себе. Америка — це велика земля і прекрасне місце для життя. 60 років тому горстка українських вуглекопів зійшлась в пенсилвенському містечку, щоб подумати про кращу долю для себе і своїх родин. Започатковане тоді ними діло оформлене сьогодні в могутню організацію, з понад 70,000 членів і понад 15 мільйонами майна. Український дух, що проявлявся в майнерському місті 60 років тому, доказує чудес в обставинах волі. Це живий доказ того, що могла б довершити українська нація, якщо була б вільна. Сенатор вірить і впевнений, що вже недалекий той час, коли українці за залізною заслоною з'єднаються разом з нами у великій сім'ї вільних народів.

(Продовження буде).

Сен. Ферґусон з Мішіґен говорив про „чудо", якого довершили зорганізовані в Українському Народному Союзі українці в обставинах американської волі, вважаючи це за „доказ" того, що могла б зробити та який вклад у вселюдську скарбницю могла б дати українська нація в подібних умовах. Сенатор висловив свою впевненість, що вже недалекий той час, коли й ті українці, що тепер в неволі за залізною заслоною, з'єднаються з нами в одній великій сім'ї вільних і незалежних народів.